

БИЗИМ ДОСТ

НАСТРАДИН

**Народные анекдоты
на гагаузском языке**

НАШ ДРУГ НАСТРАДИН

**АРХИВ
СТЕПАНА КУРОГЛО**

Наш друг Настрадаи

**Народные анекдоты,
На гагаузском языке.**

(Приложение к газете "Ленинское слово")
Составление и литературная
обработка Петра Чеботаря

Художник Владимир Коваленко

Редактор И.В. Топал

Корректор А.А. Кильчик

Ответственный за выпуск Д.В. Маринов

Сдано в набор 10.02.92.

Подписано в печать 11.03.92.

Гарнитура Пресс-роман 10

Уч. изд. листов 3,7

Цена договорная

Заказ 1874

Тираж 2000

Кахулское издательско-полиграфическое
объединение

БИРКАЧ ЛАФ

Бүтүн дүннейдә билинер Настрадаин ичин аннатмаклар. Чок падишаалыкларын үүрениклерин аараштырлар, вармыш мы историяда бблә адам оса ону чыкармыш халк йаратмасы мы. Дейжез, түркләр сайэрлар, ани Настрадаин түркмүш, ани о йашамыш онүчүнжү асирдә. Вар башка гипотезалар да.

Хербир дилдә бу ариф, жумбүшчү, шалвер, кими керә делижә адамын ады гидер башка түрлү: арапларда – Наср ад-дин, урумнарда – Анастратин булгарларда хем биздә – Настрадаин, узбеклердә, русларда, персларда, азербайжаннарда, түрклердә х.б. – Насреддин.

Бу кийада гирди түрлү аннатмаклар гезән диил саде биздә, гагаузларда, ама башка халкларда да – Азийадан Европайа кадар. Кимисини оннарын бән йаздым ааздан, таа чойуну топладым кийатлардан, чевирдим бизим дилә. Саваштым айырмаа койусуну: ен уйгун, ен мааналы анекдотлары, ангылары хем гүлдүрер, шеннедер, хем акыл верер – кысadan сөлемәә, йардым едер йашамаа, гечирмәә зоорлуклары, умутлан бакмаа илери.

Петри Чеботарь

СӨСЛӨМӨШ БОБАСЫНЫ

Күчүклүүндө не да деса хожайа бобасы, хожа йапармыш хепсини кендий-жесинә. Онуштан бобасы башламыш сөлемәә она хепсини терсинә. Бир керә гелиркән дермендән оннар айкырламышлар дерейи. Вармыш орда бир көпрүжүк, ама о өлә веранмыш, ани ешек йокмуш нижә ондан гечсин. Бобасы деер:

– Акыллы болум, бән гечежам көпрүдән, ама сән бак те ордан сува ердән гечмейәсин.

Ишидип бу лафлары, Настрадаин маасуз айдамыш ешәә сува ердән. Бу вакыт бобасы есапалмыш, ани чуваллар уннан йаннамышлар бир тарафа да баармыш оолуна:

– Чуваллар хич йаннамээрлар беним тарафыма, оннар дүшмейжеклар су ичинә. Йа итир оннары дүшсүннәр.

Настрадаин демиш:

– Бобам ! Бан шансора бүүкүм. Шиндийә кадар йапардым сенин инадына хепсини терсинә. Ама бу сефер истеерим йапмаа бирабир өлә, нижә сән деерсин.

Да о саде димиш чуваллара, чуваллар кайып ешәән сыртындан, су ичинә дүшмүшләр.

ХОҶА ХЕМ ЧИНГЕНА

Гидармиш бир керә Настрадаин йолжа, онун ардына тапынмыш бир чингена да гиришмиш истемаа ондан пара. Настрадаин вермармиш бишей.

– Ей, ефенди, – баармыш битки биткийа чингена, – вер баари бир гүмүш, зерә вермарсан, бан йапарым ону, нейи таа йоктур йаптым.

Хожа бакып чингенейа, атмыш она бир гүмүш, сора сормуш:

– Нашей сан истардин йапмаа?

– Ех, ефенди, – жувап етмиш чингена, – вермейдин бана бишейжик, лаазым олажэйды тутунайым ишлемая, буну бан таа йоктур йаптым.

ХОҶА ХЕМ ОНУН БОБАСЫ

Бобасы йоллармыш Настрадини суласын ешя.

– Йок, буну йапамэйжам, benim дудакларым чатлады, – каршы коймуш хожа.

– Сан гүлерсин ми? – шашмыш бобасы. – Ким сана сорер дудакларын ичин?

– Нечин гүлерим? Бан сыклык етмарсам, ешек аннайжэк мы, ани о лаазым су ичин? Ама болә дудаклан бан сыклык едамеерим.

НИЖА НАСТРАДИН УУРЕНАРМИШ ШКОЛАДА

Ачан Настрадаин ууренармиш клиса школасында, зулумнуу ичин о сыкча иярмиш ууредижидан лобут. Ама хеп окадар вазгечмармиш кенди зулумнуундан хем шакаларындан.

Бир керә, гидаркан урок, ууредижийа гетирмишлар бир буук чанак халва. Бу вакыт ону чаармыш карысы.

– Ушаклар, бан шиндижик гележам, – демиш ууредижи. – Бакын кулланын кендинизи гозал. Хем диимейасиниз халвайа, о оталы.

Таа чыкынжа ууредижи, Настрадаин пайлаштырымыш халвайы аркадашларына, кендисини да күстурмемиш. Ачан ууренжилар имишлар халвайы битки трофайа кадар, гирмиш ууредижи да демиш:

– Ким ида халвайы?

– Сайгылы ууредижи! – жувап етмиш Настрадаин. – Бан кырдым Жана-

бинизин чакынызы. Кахырдан истедим оталанмаа, ама та нечин-са олмедим. Олмалы отрава йуфкайды.

ВАКЫТ САЙЫСЫ

Ачан Настрадаин үүренәрмиш школада, үүредижи дайма аннадармыш дүннейдә йашамак ичин, йыл дөнүмнери ичин, вакыт ичин. Бир керә урокта о демиш:

– Та шинди илкйаз. Гүннәр узанэр, гежеләр са кысалэр. Бир айдан сора, ачан гележек йаз, гүн олажэк бир саат таа узун...

Гечмиш бир ай. Генә лаф олмуш гүннәр ичин, да үүредижи чаармыш хожайы:

– Йа сөлә бизә, Настрадаин, кач саат вар бир суткада.

– Шинди суткада ирми беш саат, макар бир ай геери ирми дөрттү, – гиргин жувап етмиш Настрадаин.

ДӨРТТӘН БӨЛМӘА ДӨРТ

Незаман-са Настрадаин үүренәрмиш школада.

– Дөрттән бөлмәа дөрт кач калажэк? – сормуш үүредижи. Хожа дүшүнә калмыш.

– Хайди есаплайалым бир өрнектә, – демиш үүредижи. – Ко сенин жөбундә олсун дөрт гүмүш. Оннар дүшәрселәр, не калажэк жөбундә?

– Делик, – жувап етмиш Настрадаин.

УШАК АКЛЫСЫ

Школада күчүк Настрадаин сорармыш үүредижийә олә шашмалы ишләр, ани чок керә үүредижи буламармыш жувап.

– Үүнмә, ани чок билерсин, – сертлешмиш үүредижи. – Кескин фикирли ушаклар дайма бүүдүйнән олэрлар дангалак.

– Е, озаман Жанабин күчүккенә ким не акылыдыныз.

НАСТРАДИН ХЕМ КАПУ

Таа күчүктән Настрадаин шаштырармыш диил саде аалеми, ама анасыны да. Бир керә гидежейкән комшуйкасына, о сымарламыш:

– Бак, чожуум, кору еви, капунун йанындан айырылма.

Отурмуш хожа капу өнүндә, беклеер.. Аз мы, чок му вакыт гечмиш, гелмишләр мусаафирләр.

– Отурун, – демиш Настрадаин, – бан гидежәм чаармаа мамују.

Да чыкарып бааламалардан капуйу, урмуш ону сыртына да гитмиш комшулара.

– Не сән, чожуум! – шашмыш анасы. – нечин капу сыртында гелмишин?

– Е сән, маму, кеңдин дедин бана капунун йанындан бирери гитмейим.

ТАМАХЫН ЖУАБЫ

Бобасы вермиш Настрадаина пара алсын бир коч кафасы үүлөнни йапмаа дейни. Настрадаин сатын алмыш бир пишмиш коч кафасы да йолжа гидаркан бираз датмыш ондан. Она өлө татлы гелмиш, ани етишинжә евә о кемирмиш бүтүн кафайы, калмыш саде кел.

- Бу саде кемик! - шашмыш бобасы. - Нердә кулаклары онун?
- О саарды, - жувап етмиш Настрадаин.
- Е дили? - генә сормуш бобасы.
- О дилсизди.
- Е гөзлери? - бракмармыш ону раада бобасы.
- О көбрду.
- Е тепесиндән йааны нердә?
- Завалы о чыплак тепелийди, - жувап етмиш Настрадаин. - Та саде дишлери онун саамыш, бири да таа дүшмемиш.

БИР ДА ЕТӘР

Бир керә Настрадаинин карысы гитмиш клисейә попазын насаатыны сеслемәә.

- Не аннатты попаз, мари? - сормуш хожа, ачан карысы гелмиш евә.
- О деди, ани херкерә, ачан адам таманнармыш кожа боржуну, Аллах курармыш она гоктә бир бордей.
- Е озаман йапалым кендимизә бир бордей, - чок-чок дүшүнмейип демиш Настрадаин.

Өлө дә йапмышлар. Ама осаат карысы генә демиш хожайа:

- Кендинә сән бордей казандын, хайди шинди таа бир йапалым - бана дейни.

Хожа жувап етмиш:

- Сана колай лафетмәә. Ама бән билерим сенин табетини, сора истейжан бирәр бордей хербир сенселенинә. Нечин биз быктыралым Аллаха - етәр икимизә бир бордей.

КО ЖУМАА БЕКЛЕСИН БЕНИ

Хожа аннашмыш карысыннан, ани кожа боржуну таманнэйжек хер афта жумааларда.

- Ама беним вар чок ишим, - демиш о. - Несой бән билежәм, ани жумаа гелди е?

Карысы дүшүнүп демиш өлө:

- Хер жумаа бан асажам сенин фесини руба долабына. Гөрдүкчә феси - бил, ани гелди жумаа.

Өлө да лафлашмышлар.

Бир керә, таа жумаа узаккан, карысы өзлейип Настрадаини, асмыш онун

фесини руба долабына.

– Е не, бүүн жумаа мы? – шашмыш хожа, гөрүп феси.

– Беллики жумаа, – жувап етмиш карысы.

– Е-е, өлө олмайжэк, – демиш Настрадаин, – йа жумаа беклесин бени, йа бан беклейжам жумаайы!

ТАА ДИИЛКАН АКЫЛЫ

Настрадаина сормушлар:

– Кач йашындайдын, ачан илк сефер евлендин?

– Тутмээрым аклымда, – жувап етмиш о, – бан о вакыт таа диилдим акыллы.

ТАА ДИИЛ ГЕЧ

Бир даду, истейип алсын гүлмәә Настрадаини, демиш она:

– Йазык, ани сенин мамун өлдү. О олайды саа, бан евленежейдим она, да сан, олажэйдын беним оолум.

– Е шинди да диил таа геч, – демиш Настрадаин.

– Нечин сан өлө сайэрсин? – шаш-беш калмыш шакажы.

– Не зоор му: верин бана гелин кызынызы, да бан олажам Жанабинин оолунуз.

КАРЫ ЙАШЫ

Бир керә, генчкенә хожа ачыкланмыш какусуна, ани истеер евленмәә.

Какусу аарайа-аарайа булмуш она бир кыз.

Настрадаин сормуш какусуна:

– Исләә, ама сөлесәнә, кач йашында о кыз?

– Валлаа, – демиш какусу, – билмеерим. Бан сордум она, ама о деди; ани кендиси да билмәзмиш. Сансы генч инсан.

– Йок, – кесмиш какусунун лафыны Настрадаин, – о диил ләәзым бана.

– Нечин? – сормуш какусу.

– Нечин дейни онун йашлары артык бүүк.

– Нердән билерсин?

– Карылар, ачан гечерләр отузу, херкерә деерләр, ани билмәрмишләр, кач йашындаймышлар. Раз о өлө сөлеер, – онун йашы отуздан зедә.

ИКИ ДҮННӘА БИТКИСИ

Бир керә ким-са гелип Настрадаинә сормуш она:

– Хожа, билмеерсин ми, незаман олажэк дүннәа биткиси?

– Ангысы? – сормуш Настрадаин.

– Несой өлө "ангысы"? – шашмыш адам. – Кач дүннәа биткиси вар нижә олсун?

– Ики, – демиш Настрадаин, – ачан өлер карын, озаман олэр бүүк дүннәа

биткиси, ачан өлерсин кендин, озаман – күчүк дүннää биткиси.

КАЛЕНДАР

Нижää сөлеерләр, Настрадаин пек чок кийат окуйармыш. Бир керä карысы она демиш:

– Бу гежää бән кыпмэйжам гөзлерими сабаайа кадар – дува едежам Аллаха йапсын бени бир кийат.

– Нечин? – сормуш Настрадаин.

– Доору сөлейим, – жувап етмиш карысы, – бән чок гөрерим о кийатлары. Истеерим олмаа кийат, ки сән бакасын бана да.

– Ачан дува едежан, – шака сөлемиш хожа, – истä йапсын сени бир календар.

– Нечин? – сормуш карысы.

– Нечин дейни календары кулланэрсын саде бир йыл, сора ону лääзым диштирмаää.

НАСТРАДИН–ДҮНҮРЖҮ

Хожанын досту йолламыш ону бир дул карыйа дүнүржү. Гитмиш Настрадаин о карыйа, гөрмүш, ани о пек гөзäl да беенмиш ону. Истемиш кендис евленсин она, ама дүшүнмүш, ани озаман сатажэк достуну, онуштан демиш öлä:

– Филан-пишман истеер евленмää сана. О йоллады бени дүнүржү. Доорудан сөлемää, бән дә сени северим. Бән билейдим сени таа илери, гелип евленежейдим сана. Ама нәпмаа – артык геч. Кенди кендимä олайым дүнүржү – сатажам достуму. Шинди бән онун дүнүржүсүйүм. Ама дүшүн ислеийä: сән билерсин ону да, бени да. Айыр кими истäрсән.

ХОЖА ХАЗЫРЛАНЭР ВАКЫТЛАН

Ачан хожа йапармыш ев, о демиш устайа ер тафталарыны урсун тавана, таван тафталарыны да – ерä. Уста сормуш, нечин о öлä истеер. Настрадаин ачыкламыш:

– Тездä бән евленежам. Адам евлендийнән, нижää билинер, евдä хепси дөнер башашаа. Онуштан бән вакытлан хазырланэрым.

НАСТРАДИН ГУВЕЙÄ НАСААТ ВЕРЕП

Неетленмиш бир чифтчи евермää оолуну.

– Е, бән кайылым, – демиш чожук. – Бизим күйдä вар бир кыз, бир дул кары хем бир айырылмыш кары. Вер бана акыл, ангысыны айырайым.

– Öлä насаат бән сана верäмейжам, – жувап етмиш бобасы, – ама вар беним касабада бир достум. Гит она, о сени доорудажэк.

Гитмиш чожук касабайа, булмуш бобасынын достуну да аннатмыш она, не зоору вар.

– Бән дә сени үүредәмейжәм, – демиш она өбүрү. – Ама бырда касабата йашээр бир ериф, ады онун Настрадаин. Бул ону, о сана вережек ен ии насаат.

Аарамыш чожок Настрадини херердә, кимсей билмәзмиш, нердә ону вар насыл булмаа. Битки биткийә о гөрмүш бир алай ушак. Оннар ойнармышлар бейгиржик. Чожок сормуш биринә, билмеер ми, нердә булмаа Настрадини.

– Бән Настрадаиним, – демиш ббүрү.

Напсын, аннатмыш чожок она, нечин гелмиш касабайа. Чожужак деер:

– Алажан кызы – сенин ишин, алажан дул карыйы – онун иши.

Озаман чожок сормуш айырылмыш кары ичин, ама Настрадаин жувап еринә урмуш онун аякларына бир камчы да качарак етишмиш достларыны.

Дбнмүш чожок геери күсүлү бобасынын достуна да демиш:

– Бу иш ичин ми бака йоллады бени сана касабайа, ани сән йоллайасын бени бир ушаа мы? Бән сендән насаат бекледим.

Аннатмыш чожок хепсини, не демиш она Настрадаин.

– Е, о сана исләә насаат вермиш, – демиш адам. – Аларсан кызы, олажан евдә чорбажы, аларсан карыйы, чорбажы олажәк о. Ама уруп камчыйлан сенин аякларына, о истемиш демәә: айырылмыштан кач, нижә шейтан гүннүктән.

АЛАЖЭЙДЫМ ИКИСИНИ ДӘ

– Не гөзәлсин, не икәәмилсин! Нәбәжәйдым санки Аллах сени курмаймыш, – демиш гүнүн бириндә Настрадаин карысына. – Олмалы кимсейә евленмейжедим.

– Е нәбәжәйдын, Аллах кураймыш беним гиби ики киши? – сормуш карысы.

– Бендә олажәйды ики кары, – дүшүнмейип жувап етмиш Настрадаин.

КАРЫЛАРЫН ШИРЕТ СОРУШУ

Настрадаиндә вармыш ики кары. Бир керә оннар дакылмышлар она сорушлан:

– Ангымызы таа пек беенерсин – бени ми оса ону му?

Завалы хожа билмәзмиш, не жувап етсин. Савашмыш демәә, ани икисини

дә бир түрлү, ама карылар бракмазмышлар ону раада, истәрмишлар башка жувап. Сөзгелиши, күчүк карысы демиш:

– Тә дейжез, биз чекинерәк кайыкта душтук су ичина. Сан дурәрсин голун бойунда. Ангымызы илкин куртаражан?

Хожанын хептән кырылмыш үрәә. Гелип кендисинә, о бакмыш бүүк карысына да демиш:

– Бана калса, сән бежерардин биразыжык үзмәә, өлә е?

КАРЫНЫН МАЛВЕРЛИИ

Настрадинин карысы даймажа гидәрмиш гезийә кумаларына хем сенсе-лейкаларына да евә геләрмиш геч. Достлары маана булмушлар Настрадинә, ани о верер карысына чок боллук. Карарламыш Настрадин үүретсин ону. Бир керә, ачан карысы генә гелмиш евә геч, о ачмамыш она капуйу. Карысы урармыш капуйа, йалварармыш, ама бошуна.

Озаман о савашмыш коркутмаа кожасыны, ани атылажэк пынара, Настрадаин генә алыпсатмамыш. Йаклашмыш карысы пынара да сыбытмыш орайы бир бүүк таш. Настрадаин санмыш, ани о хализдән атылды пынара, жаны ажымыш, демиш кенди кендисинә: "Лайзым гидип чыкармаа ону".

О ачмыш капуйу да доорулмуш пынара. Карысы са бир тарафта таман буну бекләрмиш. О качарак гирмиш ичери да китлемиш капуйу. Шинди Настрадаинә гелмиш сыра йалвармаа. Ама карысы сансын ишитмәзмиш ону. Сора о, пинип тавана, гиришмиш баармаа:

– Жанабет адам! Утанмаз! Гежә йарысына кадар ким нердә гезерсин, бан са евдә йалныз дурәрым!

Ишитмишләр комшулар, гелмишләр йалвармаа карыйа прост етсин Настрадаини, ангысы утанмактан пак йанармыш. Битки биткийә кары прост етмиш кожасыны да ачмыш капуйу.

ЙАЛАНЖЫ КАРЫ

Аннадэрлар, ани Настрадаини карысы пек шалвермиш. Бир керә о лә-азыммыш гитсин бир узак күйә бобасына. Гидежейкән карысы демиш хожайа:

– Бак, хожа, бракэрым сени йалныз бир аяа. Башка карылара бакмайасын. Саде дүшүнәрсеидин бөлә ишләр ичин, беним сачларым олажэк бийаз, дишлерим дүшежек, пармакларым чүрүйежек, ихтәрлэйжам, олажам дүшкүн да өлүнжә зетленежән бенимнән, хепсини ишлери евдә йапажан кендин.

Бир айдан сора кары гелмиш геери. Настрадаин хызлы чекип онун башындан чембери, гөрмүш, ани сачлары олмамышлар бийаз. Лаф катмыш карысыны да есапалмыш, ани онун дишлери хепси ериндә. Еллешип онуннан, булмуш, ани пармаклары саа. Чекмиш ичини адам, сансын бир канара сыртындан дүшмүш.

– Сән бүүк йаланжыйсын, – демиш, о чекип карысынын бурнусуну.

– Нечин? – сормуш карысы.

Хожа, гүлерәк, демиш:

– Гөрерим, ани башын сенин бийазымамыш, дишлерин дүшмемиш, пармакларын чүрүмемиш.

Ўфкеленмиш карысы, бакмыш серт да демиш:

– Сән не, башка карылара мы гөз аттын?

Настрадаин аннамыш, ани йанылды, ама осаат доорулмуш:

– Не сән! Не сән! Бән бакэйдым башка бир кимсейә, те о белалар хепси гележейди сенин башына!

КОМШУЙКА КАБААТЛЫ

Дүшүндә гөрмүш Настрадаин дул комшуйкасыны. О блә йалпакмыш хем гөзәлмиш, ани Настрадаин дайанамамыш: сармашып она, бпмүш онун дудакларыны. Олә исләә гелмиш она, ани о савашмыш бпмәә комшуйкасыны таа бир керә, ама ансыздан уйанмыш бир жарклайан шамардан. Бакэр – онун йанында йатэр кенди карысы.

– Несой утанмээрсын?! – сертлешмиш карысы. – Нәәндан алмышын бу табеети даламаа гежә вақыды кулаамы?

– Афет, кары, беним кабаатым йок, – мырылдамыш Настрадаин, – комшуйка кабаатлы.

БИР КУСУР

Бир кера Настрадаин евленмиш. Алмыш бир кары: топал, биргөзлү, дишсиз, келеш хем камбур.

Настрадаини бир досту, ангысы исләә биләрмиш о карыйы, сормуш:

– Хожа, нечин евленмишин бөлә титси карыйа, ба?

– Бөлесиннән таа колай йашамаа, – жувап етмиш Настрадаин. – Таа азарак гезежек, таа чок евдә дуражэк.

– Ама онун саде бир гөзү гөрер.

– Бу да исләә, – демиш хожа, – нашей да бән йапсам, о гөрүжек саде йарысыны.

– Дишлери да йок.

– Евдә өлә дә йок не имәә.

– Чыпак тепели, бу да ми исләә?

– Йок зарар, нерцән алажэйдым она хер афта сач бойасы?

– Ама о камбур.

– Ей, сән суратсызсын, истеерсин бир да кусуру му олмасын?

ЧАЛМАСЫН НАЖАА

Настрадаинин карысы гөрмуш, нижә кожасы, койуп нажаа сандык ичинә китлеер ону.

– Нечин өлә йапэрсын? – шашмыш о.

– Коркэрым, сыйырмасын кеди.

– Санки, вар мы насыл кеди тамах етсин бөлә ишә?

– Е нечин йок насыл, мари? Диил чоктан чалды ики гүмүшлүк бир парча жеер да алмайжэк нажаа, ангысы беш кат таа паалы мы?

САДЕ БАНА ГӨРҮНМӘ

Настрадаини достлары алмышлар гүлмәә да евермишлар бир титси суратлы карыйа. Дүүндән сора ертеси гүнү, ачан Настрадаин гөрмүш карысынын үзүнү, карысы сормуш:

– Бүүн бән ләәзым гөрүнейим сенин хысымнарына. Кимә илкин гөрүнейим?

– Кимә истәрсән, саде бана башка гөрүнмә, – жувап етмиш Настрадаин.

НАСТРАДИН ҮҮРЕДЕР ООЛУНУ

Хожа, йоллайрак оолуну гетирсин пынардан бир тести су, урмуш она исләә бир шамар, дейип:

– Бак, кырмайасын тестийи!

Настрадаинин карысы карышымыш:

– Нечин дүүйерсин ушаа? О таа кырмады тестийи.

– Бишей сан аннамэерсын! – жувап етмиш Настрадаин. – Не файдасы дүүмәә ону кырдыктан сора?

ЧОЖУК АКЫЛИАНАРСА

Настрадаин карарламыш евермәә деликанны оолуну, ама бир досту демиш она:

– Нерейи алатлэерсын? Беклесәнә таа биркач йып, ко чожок бүүсүн

бириз, акыллансын – озаман евер ону.

– Бырда йанылэрсын, – жувап етмиш Настрадаин, – чожук бүүйарса хем акылланарса, ону шейтан да евермейжек.

ХАЙЛАЗ ГЕЛИН

Настрадаинин оолу евленмиш, ама разгелмиш бир кайет хайлаз карыйа, о евдә хич измет етмәрмиш. Бир керә оолу гиттийнән ишә, Настрадаин демиш карысына:

– Бән шинди алажам сүпүргейи, чекедежам сүпүрмәә капу онуну. Сан йаклаш бана да истә бендән сүпүргейи. Бән са сана вермейжам, дейжам, ани сенин блә да чок ишин вар. Беки баари бираз утандырырыз гелинимизи, беки алар сүпүргейи да йардым едәр.

Өлә дә йапмышлар. Настрадаин алмыш сүпүргейи, карысы маана дартармыш кендисинә, обурү маана вермәрмиш. Битки биткийә гелиннери дайанамамыш, йаклашып, үфкели демиш:

– Сиз нечин шамата калдырэрсыныз? Не, йок нижә аннашмаа мы: бүүн сүпүрсүн бака, йаарын – маму.

НАСТРАДИНИН ООЛУ

Деерләр, бир керә Тимур чаармыш бинасына хожанын оолуну. О гөрмүш, ани чожук пек бензеер бобасына: бойдан, үздән – бирабир Настрадаин.

”Санки бу чожук акыллы да мы бобасы гиби”, – дүшүнмүш Тимур. Сора о, чыкарып бир алтын пара, узатмыш ону хожанын оолуна. Чожук итирмиш Тимурун елини геери.

– Нечин алмээрсын? – сормуш Тимур.

– Коркэрым бакадан. О үүретти бени алмамаа сокакта йабанжылардан пара.

– Хелал! – мететмиш чожуу Тимур. – Ама бән дилим о йабанжылардан. Бән падишакым!

– Бән билерим, ани сан падишаксын, – жувап етмиш чожук, – ама бака инанмайжэк.

– Нечин?

– Нечин дейни о дейжек: ”Падишак вермежейди саде бир пара, о вережейди таа зеедә.

АРИФ НАСААТ

Бир керә хожа вермиш оолуна бир гүмүш. Ушак ойнайа-ойнайа гүмүшлән, качырмыш ону дерә ичинә. Сора о алмыш бир узун парды, сокмуш ону суяа савашарак йапшытырмаа гүмүшү пардынын ужуна чыкармаа дейни. Буушармыш, ама беллики бишей йапамармыш.

Настрадаин гөрүп, ани чожуу парды елиндә не-са йапэр су бойунда, сормуш:

- Нәбэрсын орда, чожуум?
- Парамы качырдым су ичинә, савашэрым йапыштырмаа ону пардынын ужуна, ама йапышмээр.
- Ей, хайван кафалы, сән не, билмеерсин ми, ани куру ишләр бири биринә йапышмээрлар?
- Нәбайым е? - сормуш чожук.
- Түкүр пардынын ужуна, озаман йапышажэк.

ШИРЕТ ЧОЖУК

Настрадин евленмиш. Үч айдан сора карысында олмуш бир ушак. Настрадаин осаат гитмиш панайыра, алмыш кийат, тефтер, жанта. Гетирип коймуш оннары ушаан башы ужуна.

- Нечин кундакта ушаа ләазым кийат? - сормушлар она.
- Не, гөрмеерсин ми? - жувап етмиш Настрадаин. - Чожук докуз айын йолуну гечти үч ай ичиндә. Отәй доору хеп болә бүүйәрсә, о бүүн-йаарын школайа гидежек.

БЕНДА ЙОК КИМСЕЙ

Бир керә хожа, ишләркән ашырыда, хасталанмыш.

Сормушлар она:

- Хожа, афет бизи, ама хепсимиз гечинежез, бу беладан качамайжэз, вар мы кимә йолламаа сенин параны, еер өләрсән?
- Йок, - жувап едер Настрадаин, - кимсей бенда йок. Бобам таа өлежей-заман айырылмыш аманнан.

ХЕПСИНИ ДЕНЕДИМ

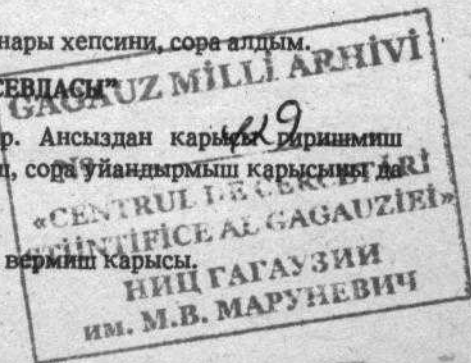
Настрадаин йолламыш оолуну панайыра сырник алмаа. Оолу алмыш, гетирмиш оннары евә.

- Алдын мы? - сормуш бобасы.
- Алдым, - жувап етмиш оолу.
- Исләй, ама оннар диил ми нем?
- Диил, оннар пек исләй тутушэрлар.
- Нердән билерсин?
- Бән ачан алардым, илкин денедим оннары хепсини, сора алдым.

НАСТРАДИНИН "СЕВЛАСИ"

Настрадаин карысыннан уйуйармышлар. Ансыздан карымы гиринмиш ааламаа хем дүүнмәә. Настрадаин уйанмыш, сора уйандырмыш карысым да сормуш:

- Не олду, мари? Хасталандын мы, не?
- Бән гөрдүм бир чиркин дүш, - жувап вермиш карысы.
- Несой дүш? - сормуш Настрадаин.

– Сансын бан дүшмүшүм ев үстүндан да өлмүшүм. Топланмышлар инсаннар, гөтүрерләр бени мезарлаа. Каздылар мезар, чекеттилар бени салвермай мезар ичинә... Бу вакыт сан бени уйандырдын.

– Настрадаин пишманныктан урмуш йумрууннан аннысына:

– Ей, ахмакым! Нечин уйандырдым ону?!

БҮҮК КАХЫР

Ачан өлмүш хожанын карысы, кимсей есапалмамыш, ани о кайет кахырланэр. Ама ачан бираздана өлмүш онун ешәә, адам дүшмүш өлә кахыра, ани биркач гүн хич чыкмамыш евдән. Гелмишләр она достлары да сормушлар, нечин ешәә онун таа пек жаны ажьйэр, некадар карысына. Настрадаин жувап етмиш:

– Ачан гечинди карым, хепси бана геләрди, үрек верәрди: кахырланма, дост, биз сана булажэз башка кары, таа исләй. Ама ачан өлдү ешәәм, бир да шейтан гелмеди десин, ани булажэк бана бир башка ешек, таа исләй. Бу бетерә ешәә benim үрәәм копэр таа пек, некадар карыма.

ӨДЕШМӘК

Бир керә Настрадаинин кызы гелип бобасына гиришмиш аалашмаа, ани ону дүүмүш кожасы. Настрадаин осаат алып бир сопа ислейжә гечирмиш ону сырадан да демиш:

– Бан одештим сенин кожаннан: о дүүмүш benim кызымы, бан да дүүдүм онун карысыны.

БИЛГИЧ

Бир керә Тимур-падишах демиш Настрадаинә:

– Хожа, benim бинама ләйзым бир билгич, буламээрим бир йакышыклы адам. Сан оламэйжан мы?

– Оларым, – жувап етмиш Настрадаин, – ама саде карымнан билә.

– Несой өлә?

– Нижа евлендик, биз карыйлан бир фикира геламеериз. Дейл:ез, аушамнен бан бакып йылдызлара, дейәрсәм: "Сабаа йаайажэк йаамур", карым

деер: "Йок, йаамур йаамайжэк". Бундан сора биз четин дурэрыз херкез кенди лафымызда, биз кәр өлежес, ама бири биримизә верилмейжес. Карым дейарса, ани бу йыл олажэк исләә берекет, бән деерим: "Йок, олмайжэк". Бөлә биз йашээрыз чок йыл. Есапалдым кендим, ани аслы чыкэр йа онун лафлары, йа беним. Башка түрлү олмээр. Онуштан билгич вар насыл олайым саде карымнан билә.

ЛААЗЫМНЫ ФЕНАЛЫК

Настрадаина сыхча уурармыш комшусу аалашмаа:

– Нечин санки йанылдым да евлендим бән бу карыйа? Таа ни йашай-айдым йалныз, билмежейдим кахыр.

– Кары – о бир феналык, – демиш Настрадаин, – ама лаазымны феналык.

МААВИ БОНЖУК

Настрадаин беенармиш ики гозал кызы бирдан. Бир кера о сатын алып баашламыш о кызлара бирар дизи маави бонжук.

Кызлар, ишидип бири-бири ичин, гелмишләр билә хожайа да сормушлар она:

– Сөлә, ангымызы таа пек беенерсин?

– Ону, ангыныза баашладым маави бонжук, – жувап етмиш шалвер деликанны.

АЧЫК ЛАФ

Бир керә хожанын карысы узун-узун бакып кожасынын үзүнә, демиш:

– Шашэрым үреенә, несой дайанэр о.

– Сан не истеерсин сөлемәә? – сормуш Настрадаин.

– Окадар чиркинсин, – демиш карысы, – ани саде сабурлу үрек вар насыл дайансын буна.

– Исләә бактыһнан, сенин үраан дөрт окадар таа сабурлу, – демиш

Настрадаин.

– Нечин? – шашмыш карысы.

– Бән кенди кендими гөрмеерим, – жувап етмиш Настрадаин, – сән сә хер гун бана бакэрсын, ама та үрәән генә дайнэр.

ВАР МЫ НИЖА КАЙБЕТМАА?

Хожайа демишлар:

– Сенин карын кайбетмиш фикирини.

Хожа дүшүнә калмыш.

– Не дүшүнерсин? – сормушлар она.

– Беним карымда бир керә билә йокту фикир. Несой вар нижа кайбетмаа ону, не йок? Та не бән дүшүнерим, – демиш Настрадаин.

ИНА КАЙБЕЛМИШ

Бир керә хожанын карысы не-са дикәрмиш. Хожа истәмейип илишмиш карысына, өбүрү качырмыш иинейи. Карысы, йавашыжык итирип кожасыны, демиш:

– Гит өтәә бираз, бакайым, нерейи дүштү иinä.

Хожа лафсыз калкмыш, чыкмыш евдән да доорулмуш күй кенарына. Чыгаркан куйдән, о каршылашмыш бир достуннан да демиш она:

– Хызлансана аннайасын, булду му карым иинейи оса таа өтәә ми гидейим.

ДӨРТ КИШИ ДӨМЕКТӘ

Настрадаин, карысы өлдүйнән, евленмиш бир дул карыйа. Настрадаин херкерә метедәрмиш рааметли карысыны, икинжи карысы да рааметли кожасыны. Бир керә йатарак дөшектә оннар метедәрмишлар кендикилерни. Бир да Настрадаин, ансыздан итирип карысыны бүтүс куветлән, дүшүрмүш ону ерә. Карысы күсүп гитмиш аалашмаа бобасына. Ачан кайнатасы сормуш, нечин о өлә йапты, Настрадаин демиш:

– Бурда йок беним кабаатым. Дошектә биз дөрт кишийдик: бән, беним илк карым, икинжи карым хем онун илк кожасы. Олду пек калаба, онуштан биримиз душту ерә.

НЕЧИН ААЛЭЭРЛАР

Бир керә Настрадаин карысыннан отурмушлар екмек имәә. Карысы өлә ашланмыш чорбайлан, ани йашлары чыкмыш.

– Сән нечин аалээрсын, мари? – сормуш Настрадаин.

– Аклыма гелди, ани рааметли анам пек беенәрди бөлә чорба. Дайанамадым – чыкты аалажаам.

Бу вакыт Настрадаин да ашланмыш чорбайлан, чыкмыш онун да йашлары.

– Е сән нечин аалээрсын? – сормуш карысы.

– Беним да аклыма гелди сенин мамун, ани бөлә кары бана буутмуш.

НЕРДӘ ДООРУЛУК?

Настрадаин сормуш бир олана:

– Нашей таа аар: бир кила памук му оса бир кила демир ми?

– Бана калса, оннар чекерләр бир түрлү, – жувап етмиш олан.

– Өлә, чожуум, сенин жувабын бензеер аслыйа, ама аушам карым гөстерди беним сыргымда, ани бир кила демир чок таа аар, некадар бир кила памук.

АЗАРЛАМА - ГОЖЕНИ!

Гелмиш Настрадаин авланмактан бош еллан.

– Бишей ми урмадын? – сормуш карысы.

– Буун уурум прост гитти, – демиш Настрадаин. – Бишей урмадым. Бир гоженин ардына качтым, ону емен-емен тутажэйдим.

– Йазык! Гетирейдин о гоженжи, бан ону ичердә тутажэйдим.

– О кзледежек ичерсини, мари. Йа пинарсә йастыклар үстүнә, күрледежек.

– Ко саде денесин! Тутарым куйруундан да сыбыдарым ким билсин нерейи!

– Нашей? Сыбыдажан гожени ми? Бан ону гүжула туттум.

– Е не? О херерсини кирледежек, бан да онун ардына паклайым мы?!

– Паклайжан беллики! Ону сенин кожан тутту, диил аалем.

– Пакламэйжам! Ко геберсин сениг мындар гоженин!

Бу лафлара Настрадаин дайанамамыш. Окадар чыкмыш уфкеси, ани о йармыш карысына бир шамар. Карысы сес калдырмыш. Шаматайа топланмышлар комшулар.

– Утанмээрсын мы дүүмәә йуфка карыйы? Настрадаин, Настрадаин...

– Ама нечин о азарлээр беним гоженими е?!

ЙАНГЫН

Тутушмуш бир керә хожанын еви. Комшусу качарк гитмиш аарамаа ону. Булуп демиш:

– Кач евә хызлы: йанэр сенин евин. Бан урдум капуларыныза, ама кимсей сесетмеди. Олмалы, кимсей йок евдә. Алатла!

Хожа, сансын бишей бирердә йок, жувап етмиш бөлә:

– Кардашым! Биз карыйлан айлә ишлерини пайлаштык. Бан йок не кахырланайым. Аннаштык, ани бан казанажам пара, о – кулланажэк еви. Истәрсән, гит аара карымы. Банонун ишинә карышмээрим.

ТАРАМЫШ

Аннадэрлар, незаманса Настрадаиндә вармыш бир дана. Бакармышлар данайы бөлә: бир гүн ону дойурармыш адам, бир гүн карысы.

Те бир керә карынын сырасыймыш дойурмаа данайы, ама о гүнү карыйы чаармышлар комшулара пунудайа.

– Дойурсана бүүн беним еримә данайы, – йалвармыш карысы хожайа.

– Хайди аннашалым бөлә, – демиш Настрадаин, – бүтүн гүн икимиз да сусажэз. Ким илк лафедэжэк, о да дойуражэк данайы.

– Исләә, – демиш кары.

Гитмиш о пунудайа, Настрадаин калмыш евдә.

Таман о гүнү кўйдә гезәрмиш чингенеләр. Бир чингенейка уурамыш хожанын евинә. Урмуш капуйа – йок сес. Гирмиш ичери, гөрмуш Настрадаин. О хеп сусармыш. Чингенейка башламыш тарашламаа көшелери, не гөрер – койэр чувалына. Настрадаиндә йок лаф. Гөрүп бөлә иши, чингенейка чыкармыш хожанын башындан калпаа да. Настрадаин генә дайанмыш. "Йок, – демиш о кенди кендисинә, – таа ии сусажам, ани гидежам данайа алаф вермәә".

Чингенейка са алмыш не алабилирса да саушмуш.

Шинди гелмиш кары евә, гетирмиш кожасына бир чанак манжа. Бакэр – бутун еви соймушлар, хожанын башында калпак та йок.

– Не олду, ба? Нердә бизим ишлеримиз?

– А-а! – баармыш Настрадаин. – Сан илк лафеттин! Гит дойур данайы!

КАЧ ЙАШЫНДА КАРЫ?

Настрадаин сорэр карысына:

– Несой олә сан билмеерсин кач йашындайсын?

– Бан сайэрым хер гүн парамызы хем паалы ишлеримизи – Аллаа кысмет етмесин – сыйырмасыннар бишей хырсызлар. Ама йашларымы бан нечин сайайым? Оннары кимсей чалмайжэк, – жувап етмиш карысы.

КАРЫ ЧЕКИШИ

Настрадаинә качарак гелмиш комшусу:

– Хожа, йалварэрым сана, гиделим хызлы биза.

– Нечин? Не олду?

– Беним карым хем какум өлдүрерлар бири бирини.

– Сөлесәнә бана, – демиш Настрадаин, – оннар санки чекишмеерлар ми йаш бетеринә?

– Диил, орда бир башка иш.

Ишидип бу лафлары, Настрадаин дөнмүш геери, отурмуш ерина.

– Озаман коркма, – демиш о, – оннар олмалы шансора аннаштылар.

– Нердан билерсин? – сормуш комшусу.

– Карылар дериндән чекишерләр саде йашлары ичин.

НАСТРАДИНИН ДИННЕНМЕСИ

Настрадаинин бир досту сормуш она:

– Некадар сан динненерсин?

– О уйуйэр биркач саат гежә хем ики саат үүлендән сора.

– Ким о?

– Карым.

– Ахмак! Ким сана сорэр карын ичин? Бән сорэрым, некадар сән динненерсин кендин.

– Кендин сан ахмаксын! – кызмыш Настрадаин. – Бән вар насыл бол солууму чекейим саде ачан карым уйуэр.

ДУЛ КАРЫЯ ЕВЛЕНМАК

Настрадаин евленмиш бир дул карыйа, олмуш онун дөрдүнжү кожасы. Тездә о хасталанмыш, иш бензәрмиш блүмә. Карысы отурмуш онун башы ужунда, башламыш дизмәй:

– Кимә сән бени бракэрсин?

Настрадаин калдырып кафасыны демиш:

– Бешинжи ахмаа.

НАСТРАДИН ЧААРЭР МУСААФИР

Настрадаин деер карысына:

– Хазырла чабук бишей софрайа коймаа, бүүн бизә гележек мусаафир.

– Несой мусаафир, бә? – баармыш карысы. – Евдә йок не имәй, ушаклар хаста, бән ләазым гидейим банейа, маму да ләазым гелсин бакмаа ушаклары.

– Те онуштан да бән чаарэрым бизә достуму, – жувап етмиш Настрадаин, – ко кенди гөзүннән гөрсүн, не о кары, ушак, кайынна хем оннарын белалары. Завалы достум аваланмыш евленмәй!

ДҮРҮК КАРЫ

Бир керә Настрадаин гелмиш кырдан евә кает йоргун. Гүүдесини кырармыш, кемиклери ажыйармыш. Истемеш о бираз динненсин, ама карысы каршыламыш ону дүрүк хем лафсыз.

– Не олду генә? – сормуш хожа. – Бүтүн гүн ишлеерим, чалышэрым бакмаа сени. Сән бәлә ми бени каршылээрсын?

– Хербир ишин вар себепи, – мырылдамыш карысы. – Илкин анна, не олду, сора лафет!

– Хайди, аннат.

– Беним кумамын өлдү дәдусу, гиттим өлүйә, орда бозулду кефим. Шинди аннадын мы?

– Аннадым, – жувап етмиш Настрадаин, – ама сан дүүндан да хеп бола гелерсин.

ХОЖАНЫН ДУАСЫ

– Нашей сан дува едерсин? – сормушлар бир керә Настрадаина.

– Хастланарса карым, бан йалварэрым Аллаха таа ии йолласын о хасталы бана, – демиш Настрадаин. – Ама бана геләрсә сыра өлмәә, ко Аллаа йапсын өлә, ани беним еримә өлсүн карым.

КИМӘ ГИДЕЙИМ?

Бир керә хожа демиш оолуна:

– Бүүн бизә гележек бир адам истемәә боржуну – бан ондан алдыйдым пара, ама шинди парам йок чевирмәә. Сан, чожуум, отур капу өнүндә, гелирсә о адам, де, ани бан йокум евдә. Аннадын мы?

– Нечин аннамэйжам – аннадым, – жувап етмиш оолу. – Сан деерсин отурайым капу өнүндә да бири гелирса дейим: “Бобам йок евдә”.

– Саа оласын, чожуум, – демиш Настрадаин дооруларак ичери, ама оолу дургутмуш ону:

– Бака, е горәрселәр, ани бан таа ушакым да инанмарсалар, чаарайым мы сени, ко гөрсүннәр, ки бан йалан соләмеерим?

Хожанын фикири ишлемиш, ани чожук вар насыл бозсун иши, онуштан о демиш:

– Ей, оолум, бан олмэйжам евдә. Де, ани йокум евдә да окадар! Аннадын мы?

– Аннадым, – демиш чожук.

Настрадаин гирмиш ичери. Бир ики сааттан сора о чаармыш оолуну. Баармыш бир керә, икинжи керә, үчүнжү, ама кимсей сесетмемиш. Хожайа башламыш гелмәә түрлү шүпеләр: олмасын бишей чожуклан. О калкып чыкмыш капу өнүнә да гөрмүш, ани оолу отурэр, нердә отурадды, хем бакэр токада.

– Кач керә олду чаарэрым сени, – үфкеленмиш хожа, – не, ишитмеерсин ми?

– Нечин ишитмеерим? Диилим саар е.

– Ачан ишиттин, озаман нечин гелмедин?

– Бан сени аннайамээрым, бака. Сан кендин дедин, ани йоксун евдә.

Кимә бан вар насыл гидейим?!

КААВИ ЧАРЫКЛАР

Топланмышлар биркач адам, лафедармишлар, ким кач вакыт ташыйэр чарыкларыны. Бириси демиш:

– Бан бир чифт чары ташыдым үч йыл кыш-йаз.

Икинжиси үүнмуш:

- Бендә варды бир чифт чарык, бән оннары ташыдым дөрт бучук йыл.
- Сиз бени гүлдүрерсиниз, - карышмыш лафа Настрадаин, - бән ирми йыл геери йаптырдым бир чифт чарык, бүүн да оннары ташыйэрым.
- Бу артык йалан! Йок нижә олсун! - демишләр адамнар.
- Инанмээрсыныз мы? Шинди бән оннары гөстережәм! - да Настрадаин чыкармыш торбасындан бир чифт жет-ени чарык, о ташыйармыш оннары ирми йыл торбасында.

ЕШЕКЧӘ АНЫРМАК

Настрадаин отурармыш хем ойнармыш бир алтын парайлан. Бир шалвер адам, гөрүп онун елиндә алтыны, йаклашмыш Настрадаинә дә истейип алдатмаа ону демиш:

- Вер бана бу алтын парайы, бән сана вережәм ики бакыр пара.
- Бән кайылым диишмәә, - демиш Настрадаин, - еер сән баарарсан үч керә сыра вардыр ешекчесинә.

Адам кайыл олмуш да не куведи варса анырмыш үч керә ешекчесинә.

- Ей, ешек! - демиш Настрадаин. - Сән шу ешек аклыннын аннамышын, ани алтын пара таа исләә бакыр парадан да санэрсин бән аннамээрым мы?

ЖЕВИЗЛӘР БИТТИ

Сатын алып панайырда бир чыкы жевиз Настрадаин йолланмыш ева. Йолда она каршы гелмиш бир чоужак, ангысы йалпак сеслән демиш:

- Заманээрсыныз!

Настрадаинин майылы гитмиш бөлә акыллы ушаа да о вермиш чожаа бир жевиз.

Чожук дүшүнмүш: "Не фасыл адам бу! Санки хепсинә ми, ким она селам верер, о баашлээр жевиз? Йа сөлейим достларыма, беки оннара да верәр".

Бири бири арды сора чожуклар башламышлар каршы чыкмаа Настрадаинә. Хепсинә о баашлармыш бирәр жевиз. Ачан Настрадаин даатмыш хепсини жевизлери, клисә йанында о каршы гелмиш попазлан.

- Заманээрсын, Настрадаин! - демиш попаз.
- Жанабин афет, ама жевизлерим битти, - демиш Настрадаин,

ҮЧ НАСААТ

Бир шелвер безиргән йаклашып хамаллара демиш:

- Бән сатын алдым бир ящик топрак чанак хем чөлмек. Ангыныз гөтүрежек бу ящи бана ева, она бән вережәм үч акыллы насаат.

Хепси хамаллар отказ гелмишләр, саде Настрадаин кайыл олмуш. О гүжүлә калдырмыш омузуна ящи да офлайрак йолланмыш гитмәә. Гечтийнән бираз, Настрадаин демиш безиргенә:

- Сенин бу үкүн пек аар. Аннат о насаатларыны илин олсун бана ташымаа.

– Исләә, – демиш безиргән. – Сеслә. Сана дейәрселәр, ани йайан гезмәә таа исләә, некадар атлы, инанмайасын буну.

– Хализ ани акыллы насаат, – жувап етмиш Настрадаин, гидерәк илери. Ачан гечмишләр йолун йарысыны, Настрадаин генә данышмыш безиргенә:

– Йа сәлә икинжи насаадыны.

– Йок лаф. Сана дейәрсәләр, ани аач дурмаа таа исләә, некадар ток, буну да инанмайасын.

– Доору, бу насаат та акыллы, – демиш Настрадаин.

Ачан етишмишлар безиргенин евинә, Настрадаин аар солуйарак демиш:

– Йа аннат битки насаадыны.

– Сеслә, – деер безиргән. – Сана дейәрселәр, ани дүннейдә вар сенин гиби таа бир ахмак, инанма, бу диил аслы.

– Ей! Бак сән не акыллы насаат! Бәлә насаат таа йоктур ишиттиим! – баармыш Настрадаин да качырмыш ящии ера. Ишидилмиш бир жангырты. Сора Настрадаин демиш:

– Сана дейәрселәр, ани бу ящиктә калды баари бир саа чөлмек, инанма, бу иш йок нижә олсун!

ЗОРЛУКЛАР

Настрадаин лафедәрмиш күчүк оолуннан.

– Тәтү, – демиш оолу, – биз исләә инсаныз мы?

– Исләә, чожуум, исләә.

– Е нечин озаман зорлуклар биздән гитмеерләр прост инсаннара?

– Нечин дейни зорлуклар да истамеер йашамаа прост инсаннарда. Биз исләәйиз, онуштан оннар биздән гитмеерләр.

ХОЖАНЫН ТАБЕТИ

Гидерәк бир даражәжык йолжә Настрадаин каршы гелмиш бир ходул чорбажыйлан. Оннарын бириси ләәзыммыш йапсын өбүрүнә йол. Ачан йолжулар йаклашмышлар бири бирина, чорбажы демиш:

– Йа кач онүмдән, беним йок табетим йол йапмаа хербир ахмаа!

– Сенин беки йок, ама беним вар өлә табетим, – демиш Настрадаин, чекинерәк бир тарафа.

АКЫЛЛЫ ГЕЛИН

Настрадаинин оолу бүүдүйнән сормуш анасына-бобасына:

– Незаман евережейниз бени?

– Исләә, – демиш хожа. – Евермаа биз сени евережез, ама сола бана, чожуум: кими истеерсин алмаа? Несой гелин сана айыралым?

– Гбзелин ардына качмайжам, ама истеерим олсун акыллы, – жувап етмиш оолу.

– Хелал, чожуум, хелал! Ама несой хем нерда булалым сана бола гелин?

Кайылысын мы о олсун өлө акыллы, нижа сенин анан?

– Йок, боба, бән истеерим о олсун мамудан бираз таа акыллы. Нечин дейни акыллы гелиң сусајэк, чекишәрсә кайыннасы.

– Исләә, – демиш Настрадаин, – шинди бән аннадым, несой гелин сан истеерсин. Йаарын гидериз аарамаа ону.

Ертеси гүнү Настрадаин булаштырмыш чожуун үзүнү курумнан, отуртмуш ону геери доору ешәә да бөлә гездирәрмиш ону сокакларда. Инсаны гөрдүкчә, бобасы, нижа аннашмышлар, маана дүүйурмуш оолуну, оолу да баарармыш: “Бөлә дә ләәзым бана! Бөлә дә дүшер о инсаннара, ким йапәр хепсини өлә, нижа она деерләр!”

Кызлар гөрүп бу иши жан ажызган дейәрмишлар:

– Йа не фена үрекли бу чожуун бобасы! Чожук йапарса хепсини өлә, нижа она деерләр, нечин дүүйер о ону?

Настрадаинин оолу, ишидип бөлә лафлары, дейәрмиш бобасына:

– Бу кызларын жаннары ажыйәр бана. Оннар олмалы акыллы...

– Бән да есапалдым, ани оннар диил ахмак, – жувап етмиш бобасы, – ама гиделим таа бираз гезелим.

Бир куйдә оннар ишитмишләр, нижа бир кыз демиш:

– Өлә дә ләәзым бу деликанныйа! Саде ахмаклар йапәрлар хепсини өлә, нижа она деерләр. Кимин вар кенди аклысы, о бакмээр херкерә аалемин лафларына.

– Иштгин ми, чожуум? – демиш Настрадаин. – Та о акыллы кыз!

НАСТРАДИН ЕВЕРЕР КЫЗЫНЫ

Хожанын кызы пек чиркинмиш. О вермиш кызыны бир душманына. Йапмышлар дүүнү. Дүүндан сора топланмышлар адамнар, гиришмишләр маана булмаа:

– Настрадаин, нечин вердин кызыны бу ерифа? Олур му сенселә олмаа кенди душманыннан?

– Сиз гөрейдиниз беним кызымын суратыны, бөлә лафетмейжединиз, – гүлерәк жувап етмиш Настрадаин. – Бән она йапмадым иилик е, о бени бетва едежек, некадар йашайжэк.

БОБА ДУАСЫ

Настрадаинин вармыш ики евли кызы. Бир керә о истемиш гидип аннасын, несой оннар йашээрлар.

Илкин уурамыш бүүк кызына. Лафетмишләр ону-буну, биткидә кызы демиш:

– Кожам бу йыл екти боодай. Адады йаайарса йаамур да олурса исләә берекет, алажэймыш бана бир бүрүнжүк фистан.

Бобасы дуа етмиш йаасын йаамур.

Сора о гитмиш күчүк кызына. Күчүк кызы демиш:

– Коҗам екти чок памук. Таман шинди памук чичек ачты. Йаамарса йаамур да кайбелмарса берекет, алаҗэймыш бана бир паалы фистан.

Хоҗа дуа етмиш йаамасын йаамур. Гидеҗейкән демиш:

– Бу дүннейдә өлә, кызым: бир кызкардаша лаазым йаамур, өбүрүнә – курак. Бобайа са калэр дуа етмәә хем онун ичин, хем бунун ичин.

ГӨК МҮ ГҮРЛЕДИ?

- Не бүүк йаамур аушам йаады, – демишләр Настрадаина достлары.
- Йаамур му? – шашмыш о. – Бән са бишей ишитмедим.
- Өлә чиркин гүрледи. Сән коркмадын мы?
- Гөк та ми гүрледи? Ишитмедим бишей.
- Сән не, көр хем саар мы олдун?
- Диил, аушам бизә гелди кайыннам хем биркач комшуйка. Оннар таман лафедәрдиләр о вақыт беним карымнан.

ОЛСА ХЕР ГҮН ЙОРТУ

Бир берекетсиз йылын Настрадаин гитмиш бир куйа. Бакэр – инсаннар ийерләр-ичерләр, хепси оннарда вар. Мусаафирин онунә дә коймушлар гүрлү имекләр.

– Не енгин йашээрсыныз! – шашмыш хоҗа. – Биздә са инсан аачлыктан өлер.

Бир ихтәр адам бу лафлара демиш бөлә:

– Эй, Настрадаин, нердә калмыш сенин аклын? Сән не билмеерсин ми, ани бүүн йорту? Хепси тутэр бу гүнә дейни бишей-бишей имак хем ичмак тарафындан. Онуштан софра долу.

Настрадаин бираз дүшүнүп демиш:

– Олса хер гүн йорту, инсан аач дурмайжэк.

НЕЧИН ИМЕЕРСИН?

Настрадаин гидәрмиш касабайа, нердә онун вармыш иши. Йолда онунә чыкмышлар хырсызлар да соймушлар ону: алмышлар кесесини параларлан.

Етишмиш о касабайа йоргун, аач хем парасыз. Гезинәркән панайырда дургунмуш о бир адамын онундә, ангысы сатармыш сыҗак пита.

– Бу питалар хепси сенин ми? – сормуш о адама Настрадаин.

– Беним, – жувап етмиш адам.

– Е нечин дурэрсын да имеерсин, ва, ахмак?!

ШАММАЛЫ ТАУШАМ

Калмыш Настрадаин парасыз. Савашармыш бишей казанмаа, ама кысмети чыкмармыш. Шансора умутсуз хем күсүлү, гезинярмиш о панайырла, ачан гөрмүш, бир авжы сатэр ики таушам. О севинмиш да битки парасыннан алмыш о таушамнары. Гелмиш ева. Карысы сормуш:

– Нашей бу, ба?

– Сус, кары! – демиш Настрадаин. – Бу таушамнарлан бән казанажам пара.

– Нижа?

– Гөрежан. Бир таушамы бән баалайжам бурда. Сән хазырла бир ислаа пилаф, бостандан гетир бир-ики олмуш каун. Өтәа доору – беним ишим.

Карысы башламыш хазырламаа пилаф, Настрадаин да бир таушамы бааламыш сүвейә, өбүрүнү да алмыш да гитмиш касаба чорбажысына.

– Ефенди, бендә вар бир үүренмиш таушам. Чок вакыт бән бууштум, ама үүредабилдим ону лафетмаа бизимжелә. Шинди ишлерим гидер прост, онуштан истеерим ону сатмаа. Алмайжан мы?

Чорбажы бакмыш таушама да демиш:

– Бән инанамээрым, ани о хепсини аннээр.

– Вар насыл гөстермаа.

– Хайди гөстер.

Настрадаин иилмиш таушамын кулаана да демиш:

– Гит качарак бизә ева, сөлә карыма хазырласын пилаф хем копарсын аулдан бир-ики каун. Биз чорбайжыйлан шиндижик гележез.

Дейип буну, Настрадаин колвермиш таушамы, таушам качмыш. Лафетмишләр оннар бираз, сора гитмишләр Настрадаина ева, орда гөрмүшләр, ани хепси хазыр: пилаф атештә, кауннар масадә, таушам да бир тарафта баалы.

– Таушам чоктан мы гелди? – сормуш карысына Настрадаин, гөз атып баалы таушама.

Карысы осаат аннамыш нереси не да демиш:

– Демин гелди, сөледи хегсини, не сән сымарламыш ын.

– Кача сатэрсын бу таушамы? – сормуш кэсаба чорбайжысы.

Настрадаин ксймуш бир үүсек паа, ама чорбажы пек истәрмьш ег еммәй бу акыллы хем шашмалы таушамы.

Өдешмектән хем пифафы идиктән сора чорбажы чөзмүш таушамы да демиш она:

– Гидәсин бана евә да сөлейәсин карыйа хазырласын бишей-бишей татлылык тарафындан. Биз Настрадаиннән сора гележез.

Настрадаин гиришмиш йалвармаа чорбайжыга браксин бу иши башка керейә, ама чорбайжы демиш:

– Йок, бән дә сени истеерим бу аушам икрамнамаа.

Биркач вакыттан сора оннар гитмишлар чорбайжыга евә.

– Кары, – сормуш чорбажы, – таушам гелди ми?

– Несой таушам?! – шашмыш карысы.

– Бән йолладым таушамы сөләсин сана, ани бән гележәм мусаафирлән.

– Сән кендиндейсин ми, санки? – демиш карысы.

Чорбажы аннатмыш хепсини карысына. Карысы да ондан акыллы диилмиш, башламыш о сөленмәй:

– Ах, не исләй таушаммыш о. Олса биздә о таушам – хепси чок гөрежек бизи. Нерейи качырдын таушамы, ба?

Карысыннан чорбажы башламышлар чекишмәй. Настрадаин сә душунармиш, несой куртулсун бу беладан.

– Настрадаин, – демиш чорбажы, – нерда калды таушам? Сан ишиттин, ани бән ону йолладым бана ева.

– Исләй, – демиш Настрадаин, – ама сан соледин ми нерда булунэр сенин евин?

– Соламедим.

– Несой вар насыл завалы таушамжык булсун сенин евини?

Кары башламыш генә таказа етмаа кожасына:

– Сан херкерә ләазым бир ахмаклык йапасын. Болә таушамы качырмышын, ачык азлы!

ИКРАМ

Бир зенгин адам чаармыш Настрадаини мусаафирлаа. Бүтүн гүн чорбажы гездирмиш Настрадаини аулда, евин долайанында, гөстөрмиш ичерлерини, варлыны. Аушам. Үстү мусаафир өлө кесилмиш хем ажыкмыш, ани дурамармыш аякча. Битки-биткийя коймушлар софрайы. Настрадаин есапалмыш пенчерә сетиндә дизили чанаклары сармайлан, сыжак гөзләмейлән хем башка татлы имекләрән. Ама софрайа илкин коймушлар чорба. Емен Настрадаин датмыш бир кашык чорба, ев сааби баармыш ашчыйа:

– Ах, сени қалын кафалыйы! Некадар вар нижә сөлөмаа, ани чорбайа сармысак коймайасын! Чабужак аласын буну өнүмдән да йок оласын!

Ашчы алмыш чанаклары да чыкмыш. Настрадаин йуткунуп бакмыш онун аркасына.

– Хожа, – демиш чорбажы, – сән гөрдүн мү бу хайырсызы? Ким неләр таа йапажэк о бүүн.

Сора ашчы гетирмиш каурулмуш пилич. Хожанын аазы суланмыш. Таман о узатмыш ёлини копармаа бир пилич буду, ачан чорбажы генә баармыш ашчыйа:

– Бән сана сөләмедим ми, пиличлери кызартмайасын хем кара бибер коймайасын? Ал буннары да гөрмейим сени бурда!

Ашчы алмыш пиличлери да. Биркач вакыттан сора о гетирмиш гевреклән бал. Настрадаин генә башламыш йуткунмаа, ев сааби айкырыдан гөз атып мусаафирә, итирмиш чанаклары ашчыйа доору да демиш:

– Сән дүшүнерсин ми? Не, истеерсин аач карныйа дойурмаа бизи татлылыкла мы? Ал буннары бурдан!

Гөрүп, ани гевреклән бал да гитти, Настрадаин дайанамамыш. О фырламыш ериндән да абанмыш пенчеренин сетиндә манжалара.

– Хожа, – данышмыш чорбажы, – отур, нәбәрсин сән?

– Сән гит аннаш ашчиннан, – жувап етмиш Настрадаин, – бана етәр буннар да.

АННАЙЖЭК МЫ ПОПАЗ?

Бир керә Настрадаин дүшмүш попазын евинә конакламаа.

– Не истеерсин: уйумаа мы оса бишей ичмәә ми? – сормуш ев саабиси.

Гөрүп, ани имак ичин лаф йок, Настрадаин демиш:

– Бән гележейкән бурайы, уйудум чөшменин йанында.

МУСААФИРЛИКТА

Хожа гитмиш бир ашыры достуна мусаафирлаа. Чорбажы сормуш:

– Нашей йапсын кары – пиринч ми оса борчму?

– Е не сиздә бир чаун му?

Пиринжи хем боржу идиктән сора Настрадаинин жаны чекмиш карпуз хем

каун. Йаклашармыш вакыт йатмаа, ама карпуз хем каун вермәзмишлар. Озаман Настрадаин генә йапмыш кендисини ахмак:

– Паалы достум, карпуз хем каун идиктан сора нердә йатажэз?

Чорбажы йокмуш һалсын, гетирмиш карпузлан каун да, ама озамандан беери хожайы чаармармыш кендисинә.

АЛЧАК ЙАСТЫК

Настрадаин ояланмыш панайырда гежейә кадар. Евә гитмаа узакмыш, онуштан Настрадаин карарламыш калсын гежелемәә достунда. Ачан о етишмиш достун евинә, орда таман имиштиләр екмек, хазырланармышлар йатмаа. Досту дөшемиш она йатсын бир ичердә, кендиси да гитмиш башка одайа. Настрадаин йатмыш, ама о өлә аачмыш, ани уйуйамармыш, донәрмиш ба о йанына, ба бу йанына. Дайанамайып, о калкмыш та урмуш капуйа.

– Не олду? – сормуш досту.

– Сенин бу йастыныз пек алчак, уйуйамээрим. Версәнә бир-икк пита йастык алтына койайым, – йалвармыш Настрадаин.

ЧАНААН ДИБИНДӘ

Настрадаин йанашмыш бир зенгин, ама пек сыкы чорбажыйа. Уүлендә она вермишләр бир бүүк чанак жантра. Гөрүп, ани о жантрада үзер саде бир морква парчасы, Настрадаин калкып софранан чекетмиш сойунмаа.

– Нәбэрсин сән, дост? – шашмыш сыкы чорбажы.

– Йа ол бир тарафа, – демиш Настрадаин, – истеерим даалмаа чанаан дибинә бакайым йок му орда бир парчажык йааны.

БАЛ ХЕМ ÜРЕК

Бир керә хожә гитмиш мусаафирләә кенди бир адамына. Чорбажыда хазыр манжа булунмамыш, онуштан о коймуш Настрадаинин онүнә саа йаайы хем бал.

Настрадаин илкин битирмиш саа йаайыны, сора чекмиш онүнә чанаа баллан да гиришмиш имәә екмексиз.

– Имесәнә йаван бал, – демиш чорбажы, – о йакажэк сенин үреени.

– Саде Аллаа билер, кимин үрәа шинда йанэр, – жувап етмиш Настрадаин.

СЫКЫ ЧОРБАЖЫ

Настрадаин дүшмүш бяр заабидин евинә. Коймушлар имәә. Йийркан, Настрадаинин чанаанда разгелмиш бир сач. Чорбажы демиш:

– Сачы сыбыт, манжайы и.

Ама Настрадаин бу лафлардан сора итирмиш чанаа кендисиндан.

– Не олду? – сормуш чорбажы. Настрадаин жувап етмиш:

– Олмаз имәә о адамын екмеени, ангысы өлә ачык-гөз бакэр мусаафиринә, ани есапалэр онун чанаанда сачы да.

ЙАНЫШ ЛАФ

Биркач киши олмушлар ортак да отурмушлар екмек имәә. Хепси чыкармыш не вар торбасында. Таман бу вакыт оннара йаклашмыш Настрадаин.

– Гүн айдын, сыкы адамнар! – демиш о.

– Нечин лаф чыкарэрсын үстүмүзә? – сормуш оннарын бириси. – Шүкүр Аллаха, өлөләр арамызда сансын йок.

– Бу адам доору сөләрсә, – демиш Настрадаин, – прост ет, Аллахым, йанныш лафымы.

Сора Настрадаин йаннашып адамнара башламыш аазы-долу имәә, ама кимсей она бир да лаф сөләмемеш.

ЙАРДЫМ ЕДИН АЙЛЕМӘ

Настрадаин бир евдә конактаймыш. Аушам екмеендән сора гетирмишләр пишмиш бакла. Настрадаин сансын токмуш артык, ама хеп окадар аач гиби гиришмиш бакла имәә.

– Сән бөлә ийарсән, вар насыл үрәән бозулсун, – демишләр она. – Вар насыл өләсин дә.

Настрадаин бираз дүшүнүп демиш:

– Өләрсәм, олун жана йакын – йардым един айлемә.

Да о генә абанмыш баклайа.

БААРИ БИР КЕРӘ ӨЛЕЙИМ.

Бир сыжак йаз гүну комшусу чаармыш Настрадини мусаафирләә. Комшунун карысы гетирмиш маазадан бир бүүк гивеч хошаф. Чорбажы вермиш Настрадаинә бир күчүжүк чай кашыжаа, кендиси да алмыш бир половник. Башламышлар оннар хошаф имәә. Хожа о кашыжаклан дуйамармыш хошафын дадыны да. Чорбажы са хер керә, далдырып половнии севинмектән дейәрмиш:

– Оф, өлерим!

Битги-биткийә Настрадаин сыбыдып кашыжаа бир тарафа, капмыш чорбажынын елиндән бүүк кашымы.

– Комшу! Версәнә баари бир керә бән да өлейим!

КИМИННӘН ТАНЫШЭРСЫН?

Настрадаин гидәрмиш кыржа. Бакэр, отурмушлар биркач йабанжы адам, екмек ийерләр. Бир лафсыз хожа отурмуш оннарын йанысора да башламыш имәә. Адамнарын бириси сормуш:

– Афет, Жанабин ангымызлан танышэрсын?

– Онуннан, – гөстөрмиш Настрадаин имейя.

СЕНИН НЕ ИМИН Е?

- Йа бак, гөтүрерләр бир кааз, - демишләр Настрадайнә.
- Беним не ишим е?
- Каазы гөтүрерләр сана евә.
- Сенин не ишин е?

КЫСАДАН ЛАФ

Бир керә Настрадаин ийәрмиш жевиз. Она йаклашмыш бир ериф да сормуш:

- Хожа, сан нашей ийерсин?
- Өлә, - жувап етмиш Настрадаин.
- Аннамадым, несой жувап бу?
- Бән лафедерим сенинән кысадан.
- Несой Өлә кысадан?
- Сән сорэсын, нашей ийәрмишим. Бән дейжәм: "Жевиз". Сан дейжән: "Вер бана да". Бан дейжәм: "Вермейжәм". Сән соражан: "Нечин?" Бан дейжәм: "Өлә". Онуштан бән лафедерим кысадан.

ХЕРБИР КҮЙДӘ БАШКА АДЕТ

Настрадайнә гелмиш мусаафир. Аушам екмеендән сора о демиш Настрадайнә:

- Бизим күйдә аушам екмеендән сора верерләр үзүм.
- Бизим күйдә болә иш гечмеер, - каршы коймуш Настрадаин.

КИМ УРДУ?

Бир керә Настрадаин гитмиш панайыра нашей-са сатмаа. Ама ондан кимсей бишей алмармыш. Хожа истемиш есапалсыннар ону да, онуштан башламыш баармаа:

- Итиришмейин, итиришмейин, йаклашын бирәр-бирәр! Хепсинизә етишежек!

Бу вакыт онун ардындан гечән Шалвер Петри жарклатмыш Настрадаинин енсесинә бир шамар.

Хожа дөнүп сормуш:

- Петри, ким бана урду?
- Билмеерим, - демиш өбүрү, - бурда Өлә калабалык, ани хич аннашылмады, ким сана урду.

ВАР НАСЫЛ

Настрадаина сормуш лар:

– Вар мы насыл үз йашындакы адамын дуусун ушаа?

– Вар насыл, – жувап етмиш хожа, – еер о адамын варса ирми-отуз йашында комшулары.

ДҮНКҮ КАФА

Бир попаз уурамыш Настрадинин евинә. Настрадин фукаараймыш, ама йапмыш попаза исләә икрам: кесмиш битки кочу да кайнатмыш кафайы, жеерлери, барсаклары, ич йаайыны. Попаз өлә беенмиш икрамы, ани имиш бүтүн кафайы. Ертеси гүнү о генә гелмиш мусаафирләә. Гирдийнан ичери, окумуш чорбажынын адына бир дува. Битирип дувайы, демиш бөлә:

– Ко Аллаа йолласын бу евә кысмет, ко чорбажыда бүүн дә булунсун дүнкү кафа гиби бир икрам.

Ачан гелмиш вакыт имәә, Настрадин кенди елиннән коймуш попазын онунә бир бүүк чанак кемирилмиш коч келлесиннән.

– Несой иш бу? – сормуш попаз, серт-серт бакып Настрадинә.

– Жанабин! кендин истедин дүнкү кафайы. Не, бән ми кабаатлайым, ани онун калды салт кемиш?

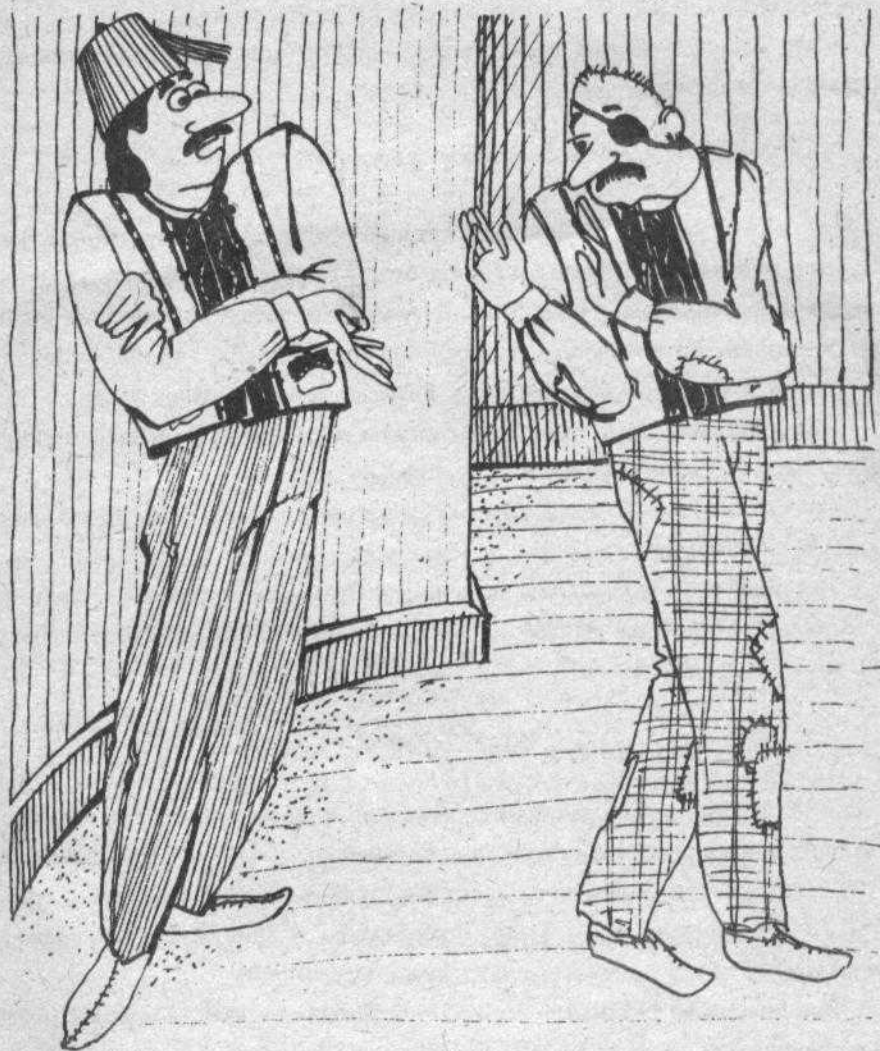
ИНАНДЫРМЫШ

Бир керә хожа дейәрмиш, ани о пророк. Бир адам, ангысынын йокмуш бир гөзү, коймуш неетинә тутсун онун йаланыны.

– Сән пророксан, – демиш о, – гөстер куведини. Йап бир минунә.

– Хич йок лафым да, – жувап етмиш хожа, – шинди бән чыкаражам сенин гөзүнү да дува едежәм Аллаха алыштырсын сени.

– Йок-йок, диил ләәзым! – коркмуш бир гөзлү. – Шинди инандым, ани хализ пророксун.

КАСАБА УШАКЛАРЫ

Хожа Настрадаин сефта гитмиш бир бүүк касабайа. Касабанын кенарында о гөрмүш бир сүрү ушак. Ачан хожа йаклашмыш ушаклара, оннар сармышлар ону да сормушлар:

– Нерей гидерсин, ефенди?

– Касабайа, – демиш Настрадаин, – сөлөмөй жениз ми, чожуклар, нашей сиздә бырда вар насыл алмаа, ани пара да аз харжамаа, дойунмаа да?

– Гидин те орайы, нердә кесерләр бувалары, сатын алын бираз барсак. Не вар барсаклары ичиндә, ону: ийин, сора барсаклары исләә йыкайып, сатын панайырда. Озаман ток та олажэйныз, гелириниз да олажэк.

КУШААН КУСУРУ

Настрадаинин чозулмүш белиндә кушаа. Савашмыш Настрадаин ону бааламаа, ама о окадар узунмуш, ани Настрадаин баалайамамыш ону. Чыкмыш адамын үфкеси да о есапламыш сатсын бу кушаа да алсын бир таа кысажа. Гөтүрмүш ону панайыра, гиришмиш баармаа:

– Сатэрым бир кусурлу кушак!

– Не кусуру онун вар? – сормушлар.

– О кайет узун, – демиш Настрадаин.

СЫКЫ МУСААФИР

Чаармышлар Настрадини дүүнә. О отурмуш йаннашык бир йабанжы адамнан, ангысы арада-сырада алармыш масадан карамели, татлы питажык хем башка татлы ишләр да сыкыштырармыш оннары жөплеринә.

– Чожуума гөтүрежәм, – дейәрмиш о, кабаатлы бакарак Настрадинә, – дүүн софрасындан баашишлери ушаклар өлә северләр.

Бу вакыт хожа гетирмиш куфнедән бир чайник ашлак чай да башламыш докмаа комшусунун жобунә.

– Э-э, нәбэрсин, дур, вай-вай! – баармыш өбүрү.

Настрадаин хич гөзүнү кыпмайып демиш:

– Сенин чожуун букадар татлы ийәрсә, о йок насыл истәмесин чай.

ШКЕМБА СЕНИН

Бир адам пек беенәрмиш имәә. Бир керә о окадар чок имиш, ани хасталанмыш.

– Нечин окадар имишин, жан ажысы сендә йок, – демиш она Настрадаин.

– Е не жаным ажыйажэк, имәк аалеминди, – кесмиш онун лафыны адам.

– Имәк аалемин, ама шкембә сенин! Баари шкембенә ләазыммыш жанын ажысын!

НИЖА НАСТРАДИН КӨПЕК ААРАРМЫШ

Настрадин айыармыш кендисинә бир пали. Она демишләр:

– Дойур бу палии сүт ичинә дооранмыш екмеклән.

– Бән өлә ону дойурарсам, – жувап етмиш Настрадаин, – көпекләр хепси бана качажэклар.

ИКИ ТОКАТ

Бир аушам Настрадаин кырчмада булушмуш достларынан. Шенненмишлар оннар, сора Настрадаин чаармыш хепсини кендисинә евә. Ама ачан етишмишләр евин токадына, Настрадаини фикири ишлемиш, ани конушмаа дейни вакыт артык геч. Бракып достларыны токат йанында, о чабук гирмиш ичери да демиш карысына:

Бән гетирдим мусаафир, ама шинди кендим да пишманым. Чык та сөлә, ани йок, ... евдә.

Кары чыкмыш та демиш:

– Бән сизә дежейдим ”хош гелдиниз”, ама кожам йок евдә. Буйурун башка керә.

– Сән не, бизи ахмак мы йапәрсын? – шашмышлар мусаафирлар. – Настрадаин бизи кендиси гетирди, адады икрам едежек. О шинди гирди евә.

Гөрүп, ани карысы билмеер, не жувап етмәй, Настрадаин аралайып капуйу баармыш ичердән:

– Кары диил кабаатлы! О гөрмеди, нижә кожасы чыкты ард токаттан. Бу евдә ики токат вар.

КАЙЕТ СЫЖАК

Бир адам гелмиш Настрадаинә мусаафирләә, билмейрәк, ани хожанын евиндән чоктан качмышлар аачлык бетеринә сычаннар да. Шансора аушам олмуш, имәә са хеп коймазмышлар. Мусаафир дайанамайып сормуш:

– Екмек дидиктән сора нередә дөшейжән бана йатмаа?

– Биз таман диил чоктан идик, – жувап етмиш Настрадаин, – сән истеерсин уюмаа мы? Буйур ардыма.

Енез мусаафир йатмыш, осаат чаармыш чорбажыйы.

– Бән үшүдүм, – демиш о, – гетирсәнә бир йорган.

– Бендә олайды йорган, бән ону сана вережейдим, ама йок. Сән да не окадар үшүдүн мү? Диил кыш е.

– Йорган йокса, гетир башка бишей! – йалвармыш мусаафир.

– Шиндижик олур, – демиш Настрадаин да гетирип мердивени өртмүш онуннан адамы.

– Оф, – иннемиш мусаафир, – бунун файдасы аз, херерси делик.

– Йа дур, бендә вар таа бир иш! – севинмиш Настрадаин да гетирмиш бир узун текнә хич сыбытмайып ондан суйу. Ачан мусаафир савашмыш донмаа өбүр йанына, текнә актарылмыш.

– Ал бу йорганнарыны, бей! – баармыш адам. – Артык тер-су ичиндә калдым сыжактан!

ДАДЫ БИР ТҮРЛҮ

Ўклетмиш хожа ешәә ики читен үзүм да йолланмыш гитмаа касабайа. Касабада ону сармыш бир сүрү ушак.

– Хожа, версәнә үзүм!

Настрадин бакмыш сүрүйә. ”Вермаа хепсинә бирәр салкым – паалы чыкажэк”, – дүшүнмүш о. Да вермиш хепсинә бирәр пандалжык үч-дөрт тeneйлән. Ушклар калдырмышлар шамата:

– Нечин бөлә аз е?

– Сеслейин бени, – демиш Настрадин, – бу читеннердә бир сой үзүм. А чок имәә, а аз – дады онун хеп бир түрлүйдүр.

ҮЗҮК, НАСТРАДИН ХЕМ АЛЫШ-ВЕРИШЧИ

Бир алыш-веришчи хазырланмыш гитмаа узак мемлекетлерә. Чыкажэй-кан йола, о гелмиш прост олмаа Настрадиннән. Гөрүп онун пармаанда бир гөзәл үзүк, алыш-веришчи демиш тилки сесиннән:

– Хожа! Бән пек беенәрдим сениннән лафа дурмаа. Шинди биз чок вақы-да айырылэрыз. Баашласана анмак ичин те бу үзүүнү. Херкерә, бакып она, бән аклыма гетирежәм сени.

Настрадин истәмәрмиш вермаа, о үзүктән паалы иш онда йокмуш. Онуштан о жувап етмиш бөлә:

– Бән дә истәмеерим унутмаа сени. О бетерә санэрым, ани йок нижә верейим сана үзүү. Херкерә, бакып она, бән душунежәм: ”Тә кафадарым истеди бендән ону, ама бән вермедим”. Да аклыма гетирежәм сени.

АННА КЕНДИН

Бир адам истемиш Настрадиндән чатыйы. Настрадин демиш:

– Чаты бизә шинди лйәзым: карым она асмыш уну.

– Чатыя асэрлар? мы ун? Бөлә иш таа йоктур ишиттиим, – демиш о адам.

Озаман Настрадин ачыкламыш:

– Бән кендим да билерим, ани асмээрлар. Ама беним жувабымдан санки аннамээрсын мы, ани бән истәмеерим вермаа сана чатыйы?

ТАА ИСЛӘА ДУЙСУННАР

Не дә истәселәр Настрадиндән, о верәрмиш истенилир иши ертеси гүнү. Ачан она сормушлар, нечин о өлә йапэр, Настрадин жувап етмиш:

– Бән блә йапэрим, ани таа исләа дуйсуннар ишин паайыны.

ИНАНЭРСЫНЫЗ ААМАК ЕШАА МИ?

Гелмиш бир комшусу Настрадаина да демиш:

– Версанә ешәәни хызланайым дерменә, вар орда бир чувал булгурум.

– Лафсыз вережейдим, ама ешек йок евдә.

Сансын маасуз бу вакыт дамда кескин сеслән баармыш ешек.

– Несой утанмээрсин, – демиш комшусу. – Сачларын олмуш бийаз, ама йалан сөлеерсин!

– Е сән утанмээрсин мы? – баармыш Настрадаин. – Бени инанмээрсин, да инанэрсин бир аамак хайваны!

УЙУЙЭРСЫН МЫ?

Бир керә Настрадаин калмыш гежелемәә достунда. Гежә, йаттыктан сора досту сормуш:

– Холә, уйуйэрсин мы?

– Нечин сорэрсин?

– Истәрдим алмаа сендән өдүнч бираз пара.

– Бән уйуйэрым, – демиш Настрадаин да йумуп гөзлерини башламыш хырламаа.

ДЕНӘ КАПА ИКИНЖИСИНИ ДӘ!

– Нечин авжылар кеезленәркән капэрлар бир гөзүнү? – сормушлар Настрадаина.

– Сән денә капа икинжисини дә, бакалым кеезлейжән ми бишей, – жувап етмиш Настрадаин.

НАСТРАДИНИН НАСААДЫ

– Хожа, набайым ажыйэр бир гөзүм? – сормуш бир адам.

– Ачан беним ажыйарды дишим, – жувап етмиш Настрадаин, – таа чыкармайынжа ону, ажы гечмеди. Сән дә ола йап, беки гечежек.

ҮЗҮК КАЙБЕЛМИШ

Бир аушам үстү Настрадаин кайбетмиш евдә алтын үзүүнү. Аарамыш-аарамыш ону ичердә – буламармыш. Чыкмыш сокаа, башламыш орда арамаа. Комшусу сормуш:

– Нашей аарээрсин, хожа?

– Үзүүмү кайбеттим.

– Нердә кайбеттин?

– Ичердә.

– Нечин аарээрсин соакта е?

– Ичердә караннык, бир катран гөрүнмеер.

ИНАНЭРЫМ

Бир адам истемиш хожадан одунч пара.

– Парам вар, ама йок насыл верейим, – демиш Настрадаин, саллайрак кафасыны.

– Сән не, инанмээрсин мы бени?! – шашмыш адам.

– Афет! Жанабини бан инанэрым, ама ани парамы геери сендан кабледе-жам, ону инанамээрым.

НАСТРАДИНИН ЖӨМЕРТЛИИ

Настрадаинин оолу, битирип окумаа Аллаа кийадыны, гелмиш бобасына бу сеvimли хаберлан. Настрадаин демиш:

– Сән пек сеvindирдин бени, чожуум. Иста бендан баашыш. Йапажам сенин бир истедиини.

Оолу йокмуш гордуу бобасыны бола жомерт, онуштан истемиш версин она дүшүнмää сабаайа кадар. Ертеси сабаа о гелмиш бобасына да истемиш баашласын она бир кодужак.

– Ама биз аннаштык, ани бан йапажам сенин саде бир истедиини. Сан истедин верейим сана дүшүнмää сабаайа кадар. Бан сана вердим. Башка йок не истейäсин.

КЫРК ЙЫЛЛЫК СИРКА

Настрадаина уурамыш комшусу да демиш она:

– Деерлар, ани Жанабинда вармыш кырк йыллык сирка. Йалварэрым, вер бана бираз о сиркедан.

– Варлыына вар, – демиш Настрадаин, – ама вермейжам бир да дамна.

– Билмääдим, ани бблää сыкыймышын! – күсмүш комшусу. – Ажаба букадар мы саймээрсин достларыны?

– Бан хербир достума верейдим сирка, – демиш Настрадаин, – о бенда дайанмажэиды кырк гүн да, диил кырк йыл.

АЛАЖАН – ВЕРМЕЙЖАН

Хожанын бир хысымы, ангысы бир керä билä чевирмәрмиш борчларыны, гелмиш она да демиш:

– Кардашым, версанä бана бир афтайа елли рубли. Бан лääзым тезда йапайым бир алыш-вериш. Кабледежам ирми рубли барыш да сора чевирейжам сенин елли рублини хем он рубли вережам сана барыштан, он да калажэк бана.

“Вермейим она пара, – дүшүнмүн Настрадаин, – о көтүлейжек бени аалемин онундä, аалашажэк бүтүн сенселейä”.

Ама вермää да Настрадаин коркармыш – биләрмиш, ани о чевирмейжек.

Дүшүнүп, хожа вермиш она он рубли, дейип:

– На ал кенди барышыны. Сай, ани казандын он рубли, бән дә казандым кырк.

САДЕ ИСТӘМӘ ПАРА

Бир керә хожайа гелмиш бир адам, ангысы бир керә били чевирмәрмиш борчларыны, да демиш:

– Вар сана бир йалвармам.

Настрадаин осаат аннамыш, ани өбүрү гелмиш пара истемәә да алатламыш десин:

– Не истәрсән йапажам, ама беним да вар сана бир йалвармам, илкин сән йап ону, сора бән йапажам сенинkilерини.

– Сблә, не истерсин?

– Йалварэрым, истәмә бендән пара.

ЕШАА ОЛСУН ИЛИН ДЕЙНИ

Бир керә Настрадаин сатын алмыш бир чувал лаана. Кендиси пинмиш ешәә, чувалы да асмыш сыртына. Гелән-гечән инсан шашармыш: нечин о чувалы сыртында тутәр, варкан нижә коймаа ону ешәән үстүнә.

– Сиз карышмайын, – демиш Настрадаин, – хайванжык өлә дә йорулду.

КИММИШ О АДАМ

Настрадаин гитмиш панайыра сатын алмаа кендисинә бир ешек. Орда вармыш чок чифтчи, хепси алыш-вериш йапармыш: бири сатармыш, өбүрү алармыш. Бир йабанжы адам демиш:

– Бырда ешектән хем чифтчидән каари кимсей йок.

– Жанабин чифтчийсин ми? – сормуш она Настрадаин.

– Диилим, – жувап етмиш адам.

– Озаман кимсин е?

КО КАХЫРЛАНСЫН ОБҮРЛЕРИ

Настрадаинин бир досту гелмиш она пек кахырлы. Настрадаин сормуш она, нечин онун йок хошлуу. Досту жувап етмиш:

– Хеп дүшүнерим борчларым ичин. Билмеерим, несой чевирейим оннары. Бу бетерә йок хавезим йашамаа!

– Аман да дангалаксын! – баармыш Настрадаин. – Алма кафайа! Ко кахырлансын оннар, кимә сән борчлуйсун.

БӘН ГЕТИРМЕДИМ ОНУ САТМАА

Бир керә хожә гетирмиш ешәәни панайыра. Йаклашмыш бир алыжы, истеммиш баксын ешәән дишлерини, аннасын карт мы ешек оса генч ми. Ешек даламыш алыжынын елини. Йаклашмыш бир башка адам, савашмыш

бакмаа куйруун алтына. Ешек урмасын она бир тепма!

Бир ачык-аазлы демиш Настрадаин:

– Кимсей сенин ешәәни алмайжэк. Ангысы йаклашэр она өнүндән, ону о далэр, ангысы йаклашэр гееридән – ону тепмелеер.

– А-а, шинди гөрдүн мү? – демиш Настрадаин. – Бән гетирмедим ону сатмаа е. Бән истедим инсан гөрсүн, не зеег чекерим бу хулуз ешеклән.

НИЖА МЕТЕТМÄÄ ЕШÄÄ

Настрадаин гөтүрмүш панайыра ешәәни сатмаа. Аражы гиришмиш ешәә мететмәә:

– Алын ешәә, о качэр үрүк бейгирдән таа шеремет!

Настрадаин иилмиш ажынын кулаана да демиш:

– Кимсей инанмайжэк, ба. Сөлә таа ии, ани о качэртаушамдаг хызлы.

КУЙРУКСУЗ ЕМЕК

Хожа неетленмиш сатсын ешәәни да гөтүрмүш ону панайыра. Йаклашаркан панайыра, о есапалмыш, ани онун куйруу йолжа батакланмыш.

”Алыжылар гөрүрселәр, ани онун куйруу кирли, вар насыл алмасыннар, – дүшүнмүш Настрадаин. – Йа бән куртулайым бу куйруктан”. Дүшүнүп бөлә, хожа чыкармыш бычааны, кесмиш ешәән куйрууну да сакламыш ону койнусуна.

– Исләә ешек, – демишләр панайырда, – ама йазык – куйруу йок.

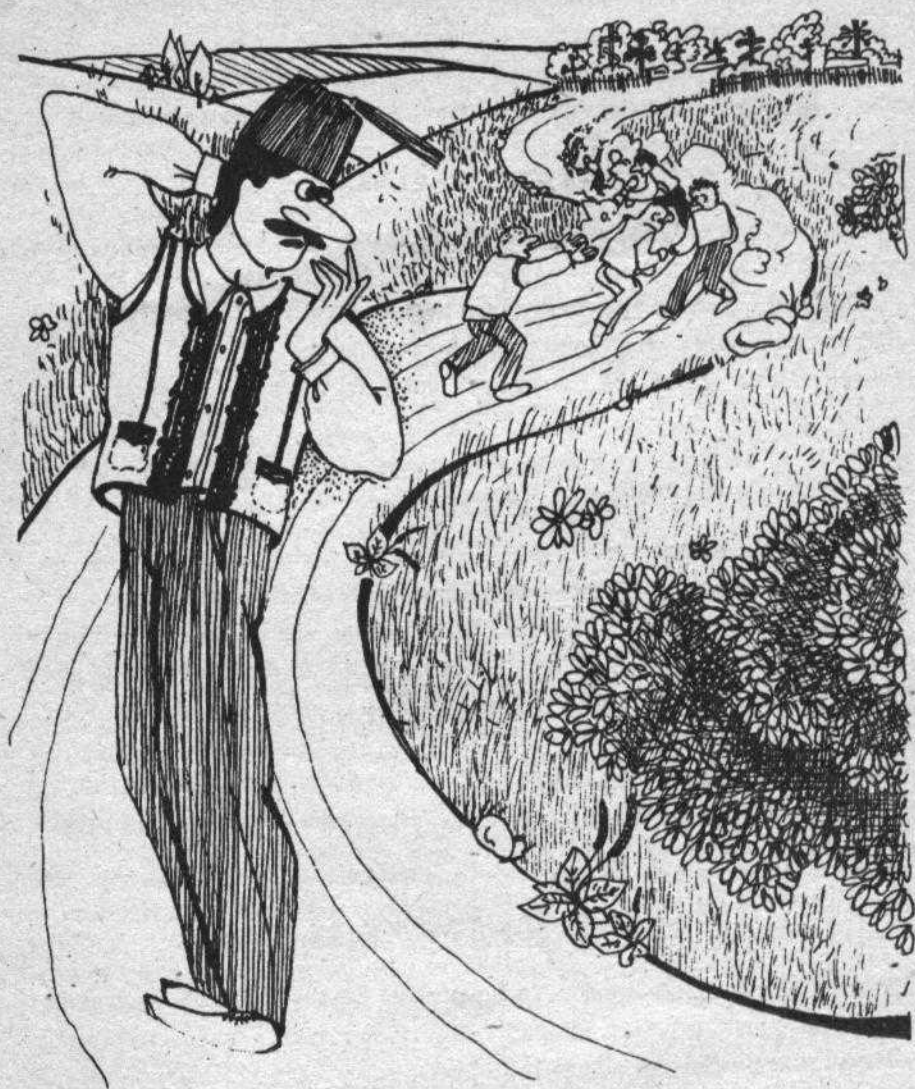
– Бунун ичин хич коркмайын, – демиш Настрадаин. – Аннашарсак паасы ичин, вережәм куйруу да. Та нердә о.

ХОЖА ХЕМ УШАКЛАР

Бир керә Настрадаинин ардына топарланмыш бир сүрү ушак. Настрадаин истейип оннардан куртулмаа, демиш:

– Мезарлыкта халва даадэрлар.

Ушаклар инанмышлар – ху – качмаа мезарлаа. Ачан Настрадаин гөрмүш, ани хепси качэр мезарлаа, о дүшүнмүш: ”Нечин оннар качэрлар, вермесиннәр бишей хализдән, – да о такышмыш ушакларын ардына.

ПАТКАН ОТРАВАСЫ

Настрадаин кырмыш бир күп. "Напмаа санки бу кырынтыларлан, — дүшүнмүш о. — Сыбытмаа кыйамээрым". Топламыш о кырынтылары, дүүмүш оннары, езмиш, тооз олунжа. Тоозу коймуш бир торбажаа да гитмиш сатмаа. Гезәрмиш күй ичиндә баарарак:

— Сатэрым паткан отравасы! Алын, кима лааэзым!

Ишитмиш бу лафлары бир зенгин адам, ангысынын евинда вармыш чок паткан. Качарак чыкмыш, сатын алмыш бүтүн торбажы. Настрадаин севинмаклан йолланмыш ева.

Бу вакыт зенгинин аклысына гелмиш, ани о сормамыш, несой кулланмаа отравайы. Етишмиш о Настрадаини да сормуш:

— Несой сенин бу илажыннан оталамаа патканнары?

— Хич диил зоор, — демиш Настрадаин, — тутуп патканы лааэзым пүске-
лмә бираз отрава бурну деликлеринә. Паткан осаат гебережек.

— Туттуйнан патканы диил ми колай ону өлдүрмә бир сопайлан бишей-
лан?

— Акыллы адамсын, бурда вар доорулуун, — мететмиш Настрадаин, — өлә
дә йап, хем патканнары олдурежан, хем отравайы да зан етмейжан!

ШАШЫЛАЖАК ИШ

Хожа Настрадаин сатмыш ешәани.

Биркач гүндән сора геливермиш алыжы да калдырмыш шамата:

— Сан бени алдаттын, ешәан олмалы хастайды, о геберди!

— Шашылажак иш! — белертмиш гөзлерини Настрадаин. — Некадар бендә
дурду, бөлә иш о йоктур йапты.

ЧЫКАРМЫШ ПААЙЫНЫ

Бир адам чалмыш нердә-сә бир гөлмек да вермиш ону Настрадаинә сатсын. Настрадаин биләрмиш, ани гөлмек чалынма. Панайырда о гүнү калабалык-
мыш, сыкышмалыкта ким-са чалмыш гөлмә.

Гелмиш Настрадаин панайырдан ева. О адам сормуш Настрадаинә, некадар
пара куртарды гөлмектән.

— Бүүн алыш-вериш гитти прост, — жувап етмиш Настрадаин, — таман
чыкардым гөлмәән паайыны: некадара алмыштын ону, окадара да сатылды.

КИМ АЛЭР БИР ЧАРЫК?

Бир керә хожа Настрадаин бакып кенди чарыкларына, гөрмуш, ани саа
айаандакысы артык фит йыртылмыш. Гитмиш о чарыкчыйа:

— Хазыр чарын вар мы?

— Вар, — демиш чарыкчы.

— Сат бана бир саа чарык.

- Сан нердә гөрдүн тек чарык сатылсын? Ал икисини да.
- Ама не ләазым бана ики, ачан беним сол чарыым таа ислаа?
- Е бан нәбайым сора бир чарыклан? Сыбыдайым мы ону?
- Нечин сыбыдажан? Гечежек-гечмейжек ики ай, булунажэк она да алыжы.

Чарыкчы гүлүмсейип сатымыш Настрадаина бир чарыы, макар ки пек инанмазмыш, ани икинжи чарыы сатабилежек.

Ики айдан сора Настрадаин генә урмуш чарыкчынын капусуна.

- А, сәнмийсин? - севинмиш чарыкчы. - Олмалы истеерсин ууренмаа сатылды мы икинжи чарык? Йок, сатылмады, алыжы йок.

- Алыжы сенин онүндә. Шинди беним сол чарыым йыртылды, - демиш Настрадаин.

- Аннамээрым, нечин сән алмадын икисини да?

- Алма... икисини - оннар икиси да илктан ени, сора икиси да бирдән олажэклар ески. Ама бан алэрым өлә, ани бириси херкера олсун ени. Хем таа бир иш: ики чарык бирдән алмаа дейни бан топлаймээрым пара.

ИРМИ БЕШ КОПЕЙКА

Бир чала генчлиндә Настрадаин тутунмуш алыш-вериш йапмаа. О хем онун бир генч ортаа алып бир бүүк тести сүт гитмишләр касабайа. Сатып сүдү, оннар сатын алмышлар бир тести шербет да коймушлар неетлеринә сатмаа шербеди күйдә. Алыш-веристән сора оннарда калмыш ирми беш копейка. Настрадаин ортаандан биркач йаш бүүкмүш дейни парайы о алмыш кендисинә. Бундан сора йолланмышлар йайан күйә. Настрадаин демиш:

- Тфү, тфү - назарламайалым, ишимиз чекетти ислаа: сүду саттык, шербеди алдык, парамыз да калды.

- Бөлә илери доору да гидәрсә, биз йапажэз бираз пара, чыкажэз фукаар-лықтан.

Гечмишләр достлар бир парча йол, Настрадаин демиш:

- Не йысындым, олса бир чөлмек шербет ичейим.

- Пек истарсан, вар насыл ичәсин, ама өдә.

Настрадаин чыкармыш жобундән о ирми беш копейкаы да верип ортаана ичмиш бир чөлмек шербет.

Бираздана сусамыш Настрадаинин ортаа да. О чевирмиш Настрадаина ирми беш копейкаы да ичмиш о да бир чөлмек шербет. Гечмишләр таа бираз, хожа генә сусамыш, бдейип ичмиш таа бир чөлмек шербет. Сора өбүрү. Сора бу... Кысadan сөлемәә, етишинжә күйә, оннар бошалтмышлар тестийи дибәдән, калмыш оннарда саде ирми беш копейка.

КОЧУН ПААЙЫ

Настрадаин вармыш бир кочу. Чыкармыш о бир пазар гүнү кочу чаршыа сатмаа.

– Некадар пара истеерсин? – сормуш ким-са.

– Кендим бән алдым бу кочу беш гүмүшә, истеерим сатмаа алтыйа, ама кайыл диилсениз, вережам едийә, хализі паайы онун секиз, пек йанарсаныз алмаа – бдеийн докуз, ама йок бишей, он гүмүшә лафсыз верәрим, – демиш Настрадаин.

НАСТРАДИН ХЕМ ХАМАМЖЫЛАР

Бир керә Настрадаин гитмиш хамама. Хамамжылар вермишлар она бир ески пешкир, бир кирли сүнкер хем измет етмишлар она пек палачор. Хожа оннара бишей демемеш, ама чыкаркан хамамдан вермиш оннара он гүмүш. Хамамжылар шашмышлар, о вакыт букадар пара баашлармышлар саде кайет зенгин адамнар.

Ертеси афта, ачан Настрадаин генә гелмиш йыканмаа, хамамжылар каршыламышлар ону бүүк хатырлан. Хожа генә бишей демемеш, ама чыкаркан бракмыш саде бир гүмүш.

Хамамжылар таа пек шашмышлар.

– Несой аннамаа буну? – сормушлар оннар. Настрадаин жувап етмиш бөлә:

– Бир гүмүш – о бдек гечтеки йыканмак ичин, ама он гүмүш, ани вердим сизә ббүр сефер, – бүүнкү изметиниз ичин.

НАСТРАДИНИН ШИРЕТЛИИ

Настрадаин үч достуннан чыкмышлар йола. Уүлендә отурмушлар бир су бойунда екмек имәә. Хербири чыкармыш торбасындан бирәр пита. Настрадаин коймуш кенди питасыны ортайа да демиш:

– Бән шинди таа ажыкмадым. Сиз ийин беним питамы бүтүн, бана да верин хепсиниз кенди питанызын йарысыны.

Достлар кайыл олмушлар, ама биркач вакыттан сора оннара етишмиш, ани Настрадаин ширетлик йапмыш.

ДҮШМҮШ ЕШЕКТӘН

Гечәркан ешектә атлы бейин башчасынын йанындан, Настрадаин есапалмыш, ани аул ашыры саркэр даллар олмуш зерделийлан. Хожанын окадар майылы гитмиш, ани о дайанамайып сыкы тутунмуш бир зердели далындан. Ама ешек гидармиш илери, онуштан Настрадаин калмыш уусек далда асылы. Чорбажы бу вакыт башчедаймиш. О горуп аул ашыры Настрадини, демиш:

– Ах, сени гиди хырсызы!

– Бән диилим хырсыз! – кесмиш онун лафыны Настрадаин.

– Е нәбэрсын сән бурда?

– Не гөрмеерсин ми? Ешектан дүштүм.

ИНЕК МАЙЫЗЫ

Бир керä Настрадаин гирмиш бир йабанжы адамын бостанына да чекетмиш копармаа каун. Бекчи, горуп, ону, баармыш узактан:

– Эй, набэрсын сан орда? Йа йок ол бостандан!

– Зоорум гелди, – жувап етмиш Настрадаин.

Бекчи йаклашмыш она да демиш:

– Йа бакалым набэрсын сан.

Настрадаин есапалмыш йанында бир инек майызы, гостермиш она пармааннан.

– Бу инек майызы, ба! – баармыш бекчи уфкели.

– Е сан ачан бракмадын йапайым адамжийла!

ХЫРСЫЗЛАР ЧАЛМАСЫН

Бир кефли аксакал гелармиш ева конушмактан. Йорулуп, о йан гелмиш йолун бойунда да уйукламыш. Йолжа гечармиш Настрадаин. Горуп, ани аксакал уйуйэр, о чыкармыш онун йаамурлууну хем калпааны да сыйырылмыш.

Биркач гүндан сора аксакал гөрмүш хожанын сыртанда кенди рубасыны да гиришмиш баармаа:

– Насыл кыйышмышын сойундурмаа бени, ихтар адамы? Утанмээрсынмы?

– Уфкеленмә, – демиш Настрадаин, – Жанабин блә далмыштын дерин уйкуйа, ани бан алдым рубаны хырсызлар чалмасын дей.

КАРДАШЧА

Бир керä Настрадаин каршы гелмиш докуз кишийлан, ангылары хайдармышлар он койун. "Буннар олмалы хырсыз, – дүшүнмүш Настрадаин, – ким нердан чалдылар бу койуннары".

Уурлаштынан о адамнарлан, Настрадаин сормуш:

– Эй, хырсызлар, нерей хайдээрсыныз о койуннары?

– Сенин не ишин е? – жувап етмишлар адамнар.

"А, раз сөләмеерлар, озаман оннар хализ ани хырсыз, – сайыкламыш Настрадаин да демиш:

– Пайедериз койуннары кардашчасына мы оса бан сизи билдирерим кадыа мы?

Хырсызлар герәә гиби тысытмышлар да дүшүнмүшләр, ани таа ни пайетмаа койуннары, некадар капана дүшмәә.

– Исләә, – демишләр хырсызлар, – ал кендинә бир койун, бизә да каләр бирәр.

– Э, йок, – демиш Настрадаин, – аннаштык, ани пайедежез кардашча.

– Сан не, истеерсин алмаа кендинә беш койун му?

– Нечин беш? – демиш Настрадаин. – Сиз докузсунуз. Алын бир койуну да олажэйныз он. Бән йалнызым. Бана калэр докуз койун, биз да олэрыз он. Хепси доору, кардашчасына.

Хырсызлар беенмемишлэр бөлэ пайлашмайы, ама йок напсыннар, кайыл олмушлар.

ЕВА ГИРМИШ ХЫРСЫЗ

Карысы сормуш Настрадаина:

– Нижэ хырсыз гирер аалемиң евинэ?

– О баалээр абайлан табаннарыны, – жувап етмиш Настрадаин, – да басэр өлә йаваш, ани кимсей ишитмеер онун адымнарыны.

Да те бир керэ гежэ карының гелмэзмиш уйкусу. О уйандырмыш кожасыны. Настрадаин сормуш:

– Не олду, марй?

– Аллә, евимизэ гирди хырсыз, – демиш карысы.

– Недән сән алдын буну? – сормуш Настрадаин.

– Бән чоктан уйумээрым, хем сесиргенерим ама ишидилмеер бир дә шыпырты.

Хырсыз олмалы абайлан сармыш табаннарыны да онуштан ишидилмеер онун адымнары.

ХЫРСЫЗ ДИИЛ МИ КАБААТЛЫ?

Гежениң бириндэ дамдан хырсызлар чалмышлар хожаның ешэни. Биркач комшу, үүренип бу хаберы, гелмишлэр Настрадаина маана булмаа:

– Бир тарафтан ислэа, ани чалмышлар ешэни. Кендин кабаатлэйсын. Нечин дамыны прост китлемишин? – демиш бири.

Обуру демиш:

– Ким йапэр бөлэ алчак дувар? Беллики, хырсызлар да гирежек, башка иш та вар насыл олсун! Кендин кабаатлэйсын. Дувары лэазыммыш йапасын таа үүсек.

Учунжусу демиш:

– Нечин сениң аулунда йок көпек? Кендин кабаатлэйсын, вар мы насыл ев калсын көпексиз?

Дордунжусу демиш:

– Аннамээрым, несой сән уйуйармышын? Сениң чалмышлар кожа ешэни, сән са бишей ишитмемишин. Уйу адамжийлә!

Хожа сеслемиш-сеслемиш оннары да демиш:

– Хайди ислэа, сиз хепсиниз дооруйсунуз, ама олсун бираз суратыныз да: сизи сеслемэа – хырсыз хич диил кабаатлы, бүтүн кабаат бендэ!

ЧАЛМЫШЛАР ЕШАА

Настрадаин чалмышлар ешаани. Ким-са сормуш:

- Аннатсана, Настрадаин, нижа чалдылар ешаа?
- Бән гитмедим ешаан ардына хырсызларлан билә е. Нердән билейим, несой чалдылар завалы ешежееми?

КЕСА КАЙБЕЛМИШ

Настрадаин кайбетмиш панайырда кесесини параларлан. Гелдийнан ева, о коркмуш солемәа карысына доорудан да чекетмиш узактан:

- Эй, кары, буун панайырда хепси кеселерини кайбедәрдилар, не гулдүк орда!

- Сенин не ишин е, ба? Сан кайбетмедин кесәни - шүкур Аллага, - демиш карысы.

- Фасыл инсансын, - гүлүмсемиш Настрадаин, - аалем кайбедер, бән да саде бакайым мы? Бән дә кайбеттим.

НЕ ИШ ИЧИН ШАМАТА?

Гежа, Настрадаин карысыннан уйуйаркан, соката калкмыш бир шамата. Хожа уйанмыш да сормуш карысына:

- Несой шамата орда?

- Сенин не ишин, уйу, ба, - сертлешмиш карысы уйку семеси.

Ама хожайы сансын бишей фитләрмиш. О, калкып дошектан, атымыш омузларына күркүнү да чыкмыш сокаа. Таа чыкынжа аулдан, она качарак йаклашмыш биркач адам, капмышлар онун күркүнү да йок олмушлар каранныкта.

Хожа гирмиш ичери.

- Не иш ичин орда баарышардылар? - сормуш карысы.

- Беним күркүм ичин, - жувап етмиш Настрадаин, - күркүм гитти - шамата битти.

НЕСОЙ БУЛМАА ХЫРСЫЗЫ

Бир керә кырда отурдуйнан үүлен екмеени йапмаа Настрадаин есапалмыш, ани онун торбасынадан чалмышлар пиинирини. Настрадаин осаат гитмиш чөшмейә да отурмуш онун бойунда.

- Печин сән отурарсын бурда? - сормушлар она.

Беним пиинирим ола тузлуйду, ани ким ону ийәрса хеп окадар чөшмейә тележек.

САНА КОЛАЙ ЛАФЕТМАА

Гежа йарысы Настрадаин лафедәрмиш карысыннан, ачан пенчерә ашыры ишидилмиш несой-са адымнар. Настрадаин сусмуш, да оннар карысыннан

сесиргенмишләр. Бу вакыт аулда меелемиш бир олак, да хырсызлар демишләр: "Бу гежа бишей йапамадык, гирелим баари хожанын евинә. Чорбажыйы өлдүрежез, олаа кесип ийежез, карыйы да алажез бизимнән".

Хожа хызлы үүсүрмүш хем калдырмыш шамата. Хырсызлар качмышлар.

– Сән алла коркудан үүсүрдүн хем шамата калдырдын, – илишмиш она карысы.

– Сана колай лафетмәә, – демиш хожа, – ама биз олаклан неләр чектик!

НЕ ИСТЕЕРСИНИЗ ТАА?

Йолда Настрадаини тутмушлар хайдутлар, алмышлар онун парасыны, бейгирини, рубаларыны, таа сора да башламышлар дүүмәә ону.

– Нечин дүүйерсиниз бени? – баармыш Настрадаин. – Пара мы аз йанымда варды оса чок беклединиз ми бени?!

НАСТРАДИН ХЕМ ШЕЙТАН

Хепси биләрмиш, ани Настрадаини алдатмаа пек зоор. Шейтан демиш, ани койажек ону сырайа.

– Ким сән ми, ба? – демиш Настрадаин. – Бән сени суйа гөтүрежам да геери сусуз гетирежам.

– Хайди бакалым! – демиш шейтан.

Гитмишләр оннар икиси пынара. Йаклаштынан артык пынарын йанына, Настрадаин данышмыш шейтана:

– Йа дур, бөлә олмайжек. Кимсей гөрмарса, ким инанажек, ани бән сени алдаттым? Сән дейжан, ани ичтин су, бән дейжам, ани ичмедин.

– Набалым е? – сормуш шейтан.

– Ләазым гиделим булалым баари бир мартур.

– Ислаә, гиделим, – кайыл олмуш шейтан.

Гелмишлар оннар геери куйа. – Биз гиттик ми пынара? – сормуш Настрадаин.

– Гиттик, – жувап етмиш шейтан.

– Сән су ичтин ми?

– Ичмедим...

– Нашей таа истеерсин.

Да шейтан аннамыш, ани пишикледи.

АЛДАТМЫШ КАРЫЙЫ ДА, АДАМЫ ДА

Бир керә хожа илдип кафасыны гидәрмиш йолжа да каршы гелмиш бир карыйлан.

– Нердән гелерсин? – сормуш кары.

– Жендемдан.

– Беним оолуму орда гөрмедин ми?

– Гөрдүм, гөрдүм. О олежейкән өдешмемиш борчларыннан, онуштан ону райа гичермеерлар.

– Кимә о борчлу хем некадар?
– Бана, бин гүмүш.
– Сан незаман гидежан генә жендема?
– Та шинди, уурайым ева да гидерим.
– Йалварэрым, аласын те бу 'бин гүмүшү' да готүрәсин оолума! – баш урмуш кары.

Гелип ева, кары аннатмыш кожасына:

– Бин гүмүш ичин оолумуз гечәмармиш райа. Йолладым парайы, беки гечирирлар.

– Киминнан йолладын парайы, мари? – сормуш адам.

– Настрадаиннан.

Адам хепсини осаат аннамыш. Пинип атлы, о такышмыш Настрадаинин ардына. Настрадаин ону есапалмыш таа узактан да сакланмыш дермендә.

– Дерменжи, – демиш Настрадаин, – гөрерсин ми те о атлыы? О гелер сени капана алмаа.

– Нәбайым санки? – коркмуш дерменжи.

– Ләазым диишелим рубаларымызы да сан пин фидана.

Таа дерменжи пининжа фидана, етишмиш атлы адам. Настрадаин бакармыш фиданын тепесина, нерейи тырмашмыш дерменжи. Бу адам да бакып орайы, санмыш, ани орда отурэр Настрадаин. Агламыш о бейгирдан, сойунмуш рубаларыны да башламыш пинмаа фидана. Чок дүшүнмейрак Настрадаин капмыш адамын рубаларыны да пинип бейгирә копеттирмиш ону.

Завалы адам бракмыш дерменжийи раада, гелмиш ева чыплак.

– Не, етиштин ми хожайы? – сормуш карысы.

– Етиштим, – демиш о. – Настрадаин доору сөләмиш сана. Шүкүр еттим ону: вердим бейгирими хем рубаларымы да.

ЕШЕК ФАСҮЛӘ ИЙӘР МИ?

Бир керә хожа Настрадаин гелмиш бир күйә да уурамыш бир конаа. О аушам пек суукмуш. Бир чеврә адам йысынармышлар атешин долайанында, ама кимсей Настрадаинә йапмармыш ер. Хожа дурмуш, некадар дурмуш, сора баармыш:

– Эй, чорбажы, готурсанә беним ешәама бир чанак пишмиш фасүлә!

Ачан чорбажы готүрмүш ешәа фасүлә, адамнар калкывермишлар да гитмишлар бакмаа, несой ешек ийежек фасүлә. Тезләә чорбажы гелмиш геери, дейип, ани ешек истәмеер имәә.

– О олмалы күстү, етирин онун пайыны бана, – демиш Настрадаин да отурмуш атешә йакын.

ХОЖА ИЙЕР КОМШУЛАРЫН ДОШӘМЕСИНИ

Гелмиш Настрадаин аушамнен ева аач, карысы да бишей хазырламамыш, комшулардан са геләрмиш бир густулу манжа кокусу. Настрадаин демин

карысына:

- Хайди чыкалым сокаа. Бән маана дүүйежәм сени, сән баар таа пекча.
- Ола дә йапмышлар. Шаматайа чыкмышлар комшулар да сормушлар:
- Настрадаин, сән нечин дүүйерсин карыны?
- Несой дүүмейим ону? Гелдим иштән, имәә бир трофа йок.
- Брак инсаны раада, гел бизә, биз сизи икрамнайжэз дөшәмейлән.

Хожа карысыннан гитмишләр комшуларына. Настрадаин отурмуш дбшәмейә таа йакын да парча-парча хеп кырармыш ондан. Ачан оннары буйур етмишләр исиннәр, о артык имиш герәә гиби бир парча. Чорбажыйка есапалмыш буну, онуштан маасуз коймуш дөшәмейи даланмыш тарафыннан Настрадаина доору. Озаман Настрадаин үфкели-үфкели бакып карысына демиш:

- Ола йок гөзүм гөрейим сени! Олса кафаны бурайым: та бөлә.
- Да о чевирмиш синийи диилмедик тарафыннын кендисинә.

ЛААЗЫМДЫ АЛАТЛАМАА

Үүренип, ани бир зенгин евдә таман отурмушлар екмек имәә, хожа алмыш бир парча кийат, коймуш ону конверт ичинә да гитмиш о евә. Она сормушлар:

- Нашей сана лаазым?
- Бән гетирдим ев саабисинә кийат.

Ону колвермишләр гирсин ичери. Верип кийады чорбажыйа, хожа отурмуш масайа да гиришмиш имәә:

- Дур, ба Настрадаин, кийатта бишей йок йазылы! – шашмыш чорбажы.
- Афедин, – демиш Настрадаин, – блә аачтым, ани алатламакта етиштирәмедим бишей йазмаа.

ОЛОЙ

Карысы йолламыш Настрадаини зенгин комшусуна алмаа вереси бираз олой, ама комшусу она веремеиш. Настрадаин чыкаркан онун евиндан саклыдан каврамыш кедийи.

– Сән не, акылдан мы бозулдун? – шашмыш карысы, гөрүп кожасыны кедийлән. – Бән сени йолладым олой аласын, сән са бана гетирмишин кедийи!

– Сус, кары, дайан бираз. Аллаа биза йоллады бир кеди, беки йоллар олой да.

Настрадин бу лафлары дейинжа, урмушлар капуйа. Гирмиш комшусу.

– Бән болә шака беенмеерим, – демиш о. – Вер бурайы кедийи, ушаклар гөрмүшләр, нижа сән ону чалмышын.

– Бән ону бууажам! – демиш Настрадин.

– Нечин олә?

– Варса кединиз, тутун ону баалыда. Даданмыш биза, аушам актарды чөлмаа олоилан. Та бак, бишей калмады. Бән бу зараржыйы буумаинжа услуланмайжам.

– Ислаа, бән вережам сана бир чөлмек олой, саде вер кедийи.

НАСТРАДИН АЛДАДЭР ПОПАЗЫ

Настрадинин вармыш биркач койуну. Бир йыл кыш олмуш пек аязлы, алаф етишмәрмиш. Бүтүн күйдә болдан алаф вармыш саде попазда. Настрададин гидип она, демиш:

– Ихтәрладым бән, батюшка, тездә өлежам. Ал benim койуннарымы кендина, ама йалварэрым, вер лаф, ани бән өлдүйнән, окуйажан олуму.

Попаз кайыл олмуш, да Настрададин айданмыш койуннары онун аулуна.

Гелмиш илкйаз. Бир керә Настрададин торба омузунда гелмиш попазда, да демиш:

– Бән, бобам, гидерим узак йола, сән ләазым геласин benimнан.

– Нечин бән сениннан гидежейдим? – шашмыш попаз.

– Бән вар насыл йолда өлейим. Сансын аннаштык, ани окуйажан олуму е!

Попаз кызмыш да демиш:

– Ал кенди койуннарыны да йок ол онумдан!

Настрададинә таман бу да ләазыммыш.

НЕРЕЙИ ГӨТҮРЕРЛӘР АДАМЫ?

Бир керә Настрададин гидәрмиш йолжа оолуннан. Каршы гелмишләр өлүйлән. Оолу сормуш,

– Ким орда йатэр?

– Бир адам, – демиш Настрададин.

– Нерейи ону гөтүрерләр?

– Ону гөтүрерләр бир ева, нердә йок не алтын, не гүмүш, не имак, не ичмак, не руба, не екмек, не туз.

– Не, биза ева ми ону гөтүрерләр?! – шашмыш чоужак.

КАРПУЗ

Настрададин гидәрмиш ашырыя. Йолда о сатын алмыш бир карпуз. Кесип ону, йарысыны имиш, йарысыны да сыбытмыш йола, дейип аклынжа:

– Ким гөрежек бу карпузу, ко сансын, ани бурдан гечмиш бей.

Гечип таа бираз, о дөнмүш геери, калдырмыш карпузун йарысыны, имиш ону да демиш:

– Ко сансыннар, ани бейин вармыш чыраа, ангысы имиш карпузун икинжи пайыны.

Гитмиш Настрадаин илери, сора генä дөнмүш геери, калдырмыш карпуз капчыкларыны, имиш оннары да дейип:

– Ко сансыннар, ани бейин вармыш ешää да.

ФАЙДАСЫЗ ҮК

Настрадаин истәрмиш таа ислää үүренмää дүннейи, онуштан о чок гезәрмиш. Бир керä о дүшмүш бир мемлекедä, нередечи инсанын вармыш табети топламаа алтын, койуп оннары күплерä. Күп долдуйнан, чорбажы асармыш евин сачаана бир байрак. Вармыш орда евләр бир байраклан, икийлән, үчлән, дөртлән, разгеләрмиш эрада-сырада бешлән да. Настрадаин йашамыш о мемлекеттä бир йыл, сора долдуруп биркач күп ташлан, асмыш байрактары. Бир йорту гүнү хожайа гелмишләр мусаафирлар. Горуп күплери, оннар демишләр:

– Хожа, не йапмышын сән? Бу күпләр долу ташлан!

– А алтыннан, а ташлан – күптä тутулан үкүн хеп окадар йоктур файда-сы, – демиш Настрадаин.

НЕЧИН НАСТРАДИН ААЛАРМЫШ?

Гомәрмишләр бир зенгин адамы. Настрадаин гидерäk онун ардына дурмамаз аалармыш. Инсанын бири йаклашмыш она да савашармыш даатмаа онун кахырыны.

– Рааметли сенин сенселанди ми? – сормуш о.

– Тә о бетерä да бән аалээрым, ани о диилди беним сенселәм, – жуван етмиш Настрадаин. – О олайды беним сенселәм бән севинежейдим.

ТЕЗ ЗАБУННАЙЖӘК

Бир керä бир кайет сыкы касаба башы демиш Настрадаина:

– Бән ишиттим, ани сән пек севәрмишин авланмаа. Булсана бана бир ислаа авжы тазы.

Настрадаин адамыш аарамаа.

Биркач гүндән сора о гетирмиш чатыда баалы бир буук хем туйан чобан көпää. Касаба башы шашып демиш:

– Бән истедим сендән бир авжы көпää. Не хыйар гетирмишин бу бесли чобан көпеени?

– Хич кахырланмайын, – жувап етмиш Настрадаин, – ко бу көпек йашасын сизин евиниздä баари бир афта – о олажжк авжы көпсендән таа забун.

КЫСМЕТЛИ ТАУК

Настрадаинин комшусу пек сыкыймыш. Хожа есапалмыш, ани биркач гүн сыравардыр комшунун ашчысы гетирирмиш үүленниктә бир каурулмуш таук, ама сыкылындан чорбажы ийәрмиш саде йаван екмек, тауаа о диймәрмиш та. Ашчы бүтүн тауу генә готүрәрмиш геери.

Ики афта кадар сииредип болә иши, Настрадаин демиш:

– Кысметли бу таук, брә! Онун хализдән йашамасы чекетти өлүмүндән сора.

НИЖӘ БУЛМАА КЕНДИ БЕЙГИРИНИ

– Настрадаин, истеерсин ми гөрмәә башка мемлекетлери – гиттик бизимнән, – теклиф етмишләр безиргеннәр. Севинмиш хожа, алмыш комшунун бейгирини, да оннар гитмишләр.

Аушамнен дургунмушлар гежелемәә, бейгирлери колвермишләр отла сыннар. Сабаален Настрадаин кахыра дүшмүш: хергеленин ичиндә несой булсун о бейгири, ангысында гелмиш. Дүшүнә-дүшүнә о карарламыш йапсын бир шалверлик. Алмыш долу түфеени да йаклашарак хергелейә демиш:

– Бизим бейгирлеримизә карышмыш бир йабанжы. Гидейим өлдүрейим ону.

Ишидип болә лафлары, безиргеннәр качарак гитмишлар хергелейә да хепси алмыш кенди бейгирини. Калмыш саде бир бейгир. Осаат хожа танымыш ону да пинмиш атлы.

ЧОРБАЖЫ ХЕМ ЧЫРАК

Настрадаинин вармыш бир чыраа. Бир керә отурмушлар оннар имәә. Чырак ийәрмиш йааны, Настрадаин са ийәрмиш саде чорба. Чырак сормуш:

– Чорбажы, сан нечин ийерсин саде чорба?

Хожа жувап етмиш:

– Не, бан ахмакым мы имәә йааны? Чорба калажэк, йааны са кайбележек.

– Насыл өлә?

– Те бак.

Настрадаин алып бир кашык чорба, сыбытмыш ону дувара, чорба орда да калмыш. Атмыш дувара бир парча йааны – о дүшмүш ерә.

Отурмушлар башка керә генә имәә, шинди чырак ийәрмиш чорба, Настрадаин аазы долу чинейәрмиш йааныы.

– Йааныдан вар нижә йуфкаланмаа, – демиш о. – Бан чорбажыйым, чок ишләмеерим, ко бан йуфкаланайым. Ама сан лаазым чорба ийәсин, куведин олсун.

510